

ÖREBRO TEOLOGISKA HÖGSKOLA

UTVALD ATT LEDA

En studie av Lewi Pethrus ledarskap

Henrik Åström

AA2552 Uppsats 15hp
Vårterminen 2009
Handledare: Roland Spjuth

SAMMANFATTNING

Syftet med denna uppsats är att göra en studie av frikyrkoledaren Lewi Pethrus ledarskap. Lewi Pethrus var en mångsidig och stark ledare inom den svenska pingströrelsen. Han hade en ovanlig bredd i sitt ledarskap vilket gjorde honom till en av Sveriges största andliga ledare. Men vad utmärkte hans ledarskap och hur tog sig detta ledarskap uttryck? Detta är några av de frågor denna uppsats kommer att behandla under frågeställningen:

Vad kännetecknade och hur utövade Lewi Pethrus sitt ledarskap i Filadelfiaförsamlingen, Stockholm och i svensk pingströrelse? Förändrades Lewi Pethrus syn på ledarskap genom åren? Förändrades Filadelfiaförsamlingens ledarskap och ledande roll i Sverige efter Lewi Pethrus?

För att besvara denna frågeställning har ett brett urval av relevant litteratur behandlats. Tre intervjuer med mycket namnkunniga personer inom den svenska pingströrelsen har också gjorts.

Resultatet av denna uppsats visar att Lewi Pethrus hade en unik sammansättning av ledaregenskaper. Han hade också en stor förmåga att vara en del av sin tid och leda utifrån rådande förhållanden. Filadelfiaförsamlingens ledarstruktur förändrades inte efter Lewi Pethrus avgång men hans egen syn på ledaren och ledarskap förändrades något. Lewi Pethrus lämnade ett stort arv efter sig till den svenska pingströrelsen, ett arv med många viktiga lärdomar för en tid som denna.

Nyckelord: Lewi Pethrus, Filadelfiaförsamlingen, Pingströrelsen, Ledarskap.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	1
1. INLEDNING.....	3
1:1 Bakgrund	3
1:2 Syfte och frågeställning	3
1:3 Avgränsning	4
1:4 Metod.....	4
1:5 Litteratur	5
1:6 Disposition.....	6
1:7 Definitioner och förkortningar	6
2. LEWI PETHRUS OCH FILADELFIAFÖRSAMLINGEN.....	7
2:1 Lewi Pethrus tidiga år.....	7
2:2 Kallelse	7
2:3 Lewi Pethrus och Filadelfiaförsamlingen.....	9
2:4 Centrum för väckelsen.....	9
2:5 Församlingssynen	10
2:5.a. Biblisk församling	10
2:5.b. Samfundsfri församling	10
2:6 Sammanfattning.....	11
3. KÄNNETECKEN FÖR LEWI PETHRUS LEDARSKAP.....	12
3:1 Kallelsevisshet	12
3:2 Beroende	13
3:3 Engagemang för människor.....	14
3:4 Tydlighet och målmedvetenhet	15
3:5 Initiativrikedom	16
3:6 Strategi och taktik.....	16
3:7 Plikttrogen, kapabel att ta strid.....	17
3:8 Inkluderande	19
3:9 Nutidsförankrad	20
3:10 Samlande personlighet.....	21
3:11 Sammanfattning.....	22
4. HUR UTÖVADE LEWI PETHRUS SITT LEDARSKAP?	23
4:1 Genom församlingen och dess ledarskap	23
4:2 Genom förkunnelsen	25
4:3 Genom böcker och tidningar	26
4:4 Genom konferenser och resor.....	26
4:5 Sammanfattning.....	27
5. FÖRÄNDRADES LEWI PETHRUS LEDARSYN?	28
5:1 Principer för fortsatt pingstväckelse.....	28
5:2 Kritik mot pingstväckelsen.....	28
5:2.a. Församlingssynen	28
5:2.b. Ledarsynen	29
5:2.c. Två orsaker	30
5:3 Sammanfattning.....	31

6. ARVET EFTER LEWI PETHRUS	32
6:1 Ledarskifte i Filadelfiaförsamlingen.	32
6:1.a. Filadelfias ledarstruktur bevaras	32
6:1.b. Filadelfias ledande ställning bevaras	33
6:2 Lewi Pethrus nya roll i pingströrelsen	33
6:3 Tre ledare om arvet efter Lewi Pethrus	34
6:4 Sammanfattning	34
7. AVSLUTNING	36
KÄLLFÖRTECKNING	39
Bilaga 1- Intervjufrågor.	41

1. INLEDNING

1:1 Bakgrund

I slutet av 1990- talet läste jag på en av pingströrelsens bibelskolor och gick därefter ut i tjänst som evangelist i en pingstförsamling. Jag hade då tillhört pingströrelsen i fem år men ännu inte riktigt satt mig in i pingströrelsens historia och bakgrund. Jag hade naturligtvis hört talas om Andens nedslag i Los Angeles 1906 och att den svenska pingströrelsen förste ledare varit Lewi Pethrus (kommer nu att förkortas LP) men det fanns stora luckor i mina kunskaper. När jag nu började arbeta i församlingen märkte jag omgående att församlingens historia hade ett stort inflytande på det som hände i församlingen. Vid hembesök berättade medlemmar om tider och väckelser som varit och när vi i församlingen diskuterade teologi hänvisade många till det som pingströrelsen alltid stått för.

Historien påverkade alltså den verklighet jag fanns i och den person som nämndes haft enskilt störst betydelse för pingströrelsen och dess historia var LP. Medlemmar berättade gärna om LP och vilken stor betydelse han under sitt liv hade haft för pingströrelsen. LP beskrevs som en stor ledare med ett stort förtroende bland människor vilket väckte en nyfikenhet hos mig att få veta mer om denna person och ledare. Denna nyfikenhet och fascination ledde mig till historieböckerna vilket i sin tur nu har lett mig till denna studie om LPs ledarskap.

Det har skrivits och sagts mycket om LP och jag vill nu i min inledning ge två skrivna citat som stryker under LPs betydelse som ledare för pingströrelsen och Filadelfiaförsamlingen i Stockholm (kommer nu att förkortas FF). Dessa citat får samtidigt bli en språngbräda in i denna uppsats ämne. Det första är ett utdrag i det tack FF skriftligen gav LP vid hans avgång 1958: ”Du har som ledare, förkunnare och herde varit ett utomordentligt redskap i Guds hand till att föra denna församling från den ringa begynnelsens dag fram till den enastående ställning den idag intager.”¹ Det andra citatet är hämtat ur professor Emanuel Linderholms verk om pingströrelsen: ”Hans goda begåvning, fläckfria personlighet och fasta vilja i förening med de karismatiska gåvorna har gjort honom till den svenska pingströrelsens självskrivne ledare.”²

1:2 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att försöka belysa vilka ledaregenskaper LP hade och hur dessa tog sig uttryck i den svenska pingströrelsen. Jag vill också se om LPs ledarsyn förändrades under hans livstid och om FFs ledarskap förändrades efter LPs tid. Till sist vill jag också fokusera på det arv LP lämnat efter sig till pingströrelsen.

Idag lever pingströrelsen och andra liknande frikyrkor i en tid då ledarskap och ledarskapsstilar ofta debatteras och ibland tyvärr blir en fråga som skapar splittring. Vi lever också i en tid med en allt större öppenhet mellan kyrkliga samfund och kyrkostilar vilket också lett till ett större utbyte av ledarskap. Kyrkors traditionella ledarskapssyn utmanas därmed idag av en ny öppenhet och av fler och nya sätt att se på ledarskap. I detta sökande efter ett bra ledarskap tror jag pingströrelsens störste ledare LP har många viktiga lärdomar att ge. LP lyckades genom sitt ledarskap leda, hålla ihop och bli till ett starkt enande föredöme för den snabbt växande pingströrelsen.

---

¹ Björkquist, 1959, s.81.

² Linderholm, 1924.

Man kan fråga sig vad som var hemligheterna bakom detta ledarskap? Vad hade LP för ledaregenskaper som gjorde att han lyckades hålla ihop en så dynamisk, spretig och livfull väckelserörelse som pingströrelsen? Detta är några frågor jag vill behandla i denna uppsats.

Min frågeställning i denna uppsats är:

Vad kännetecknade och hur utövade Lewi Pethrus sitt ledarskap i Filadelfiaförsamlingen, Stockholm och i svensk pingströrelse? Förändrades Lewi Pethrus syn på ledarskap genom åren? Förändrades Filadelfiaförsamlingens ledarskap och ledande roll i Sverige efter Lewi Pethrus?

1:3 Avgränsning

Avsikten med detta arbete är att i första hand fokusera på LPs ledarskap från det att han blev föreståndare i FF, vad detta ledarskap kännetecknades av och hur det utövades. Denna uppsats behandlar däremot inte:

- Om LPs ledarsyn skiljde sig från andra pingstledares.
- Om andra pingstförsamlingars ledarsyn och ledarstruktur skiljde sig från FFs.
- LPs syn och uppfattning i andra frågor än det som berör ledarskap.
- Hur andra kristna ledare såg på LPs ledarskap.
- Vad LPs ledarskap betytt för andra kyrkliga samfundets ledarsyn.
- Om LPs sätt att leda fungerade bättre eller sämre jämfört med andra kyrkosamfundets sätt att leda.

1:4 Metod

Denna uppsats bygger både på intervjuer och litteratur. Utifrån de fakta jag fått från intervjuerna och litteraturen kommer jag systematiskt att försöka besvara min frågeställning utifrån tre perspektiv. För det första vill jag se vad LP sa om ledarskap i sina egna skrifter. För det andra vill jag se hur personer som kände LP såg på hans ledarskap och för det tredje vill jag se hur människor som studerat pingströrelsen bedömer LPs ledarskap. Genom dessa tre perspektiv hoppas jag kunna pröva och bedöma trovärdigheten i de fakta som ligger till grund för denna uppsats.

Jag har alltså valt att arbeta med både intervjuer och litteratur vilket jag tror är en framkomlig väg till att besvara min frågeställning. De tre personer jag valt att intervjua har stor erfarenhet av LP, FF och pingströrelsen. De intervjuade personerna är:

- Sten Gunnar Hedin. Har varit föreståndare i FF och varit Pingst FFS (Pingst Fria församlingar i samverkan) förste föreståndare. Han har en mycket god kännedom om LP, FF, och pingströrelsen.
- Olof Djurfeldt. Efterträdde LP som chefredaktör på tidningen Dagen. Han har under många år också varit en del av församlingsledningen i FF och skrivit ett flertal böcker och artiklar rörande pingströrelsen.
- Martin Tornell. Har varit LPs medarbetare och pastor i FF. Har också stor kännedom om den svenska pingströrelsen.

Anledningen till att jag valt att inte göra fler intervjuer är att jag ser fördelarna med något djupare och längre intervjuer jämfört med ett större antal. Fördelarna med ett mindre antal intervjuer är bland annat att de intervjuade personerna får mer och större utrymme att besvara de aktuella frågorna och bättre underbygga sina svar. Nackdelen med att göra färre intervjuer kan dock vara om urvalet av intervjupersoner av olika anledningar inte är tillfredsställande

och därmed inte belyser tillräckligt många sidor och områden i det aktuella intervjuämnet. I denna uppsats anser jag att så dock inte är fallet då de intervjuade personerna är mycket kunniga och insatta i denna uppsats ämne och frågeställning. Intervjuerna är gjorda som telefonintervjuer och har sedan transkriberats. Intervjupersonerna har också fått intervjufrågorna i förväg för att på bästa sätt kunna förbereda sig.³ Då jag i arbetet hänvisar till mina intervjuer är hänvisningen i fotnoten hämtad från intervjusammanställningen.

Problematiken och svårigheterna med att skriva en uppsats om pingströrelsens förste ledare, då jag själv tillhör pingströrelsen har jag naturligtvis också reflekterat över. Jag kan förvisso inte blunda för risken att jag som pingstvän i vissa avseenden kan få svårt att objektivt möta och bedöma fakta och att jag i vissa avseenden säkert kan vara något hemmablind. Men samtidigt tror jag att det i mitt fall och med min frågeställning inte kommer att vålla mig några större problem därför att jag själv inte är en del av FF och själv aldrig har träffat LP. Jag tror istället att mitt innanförperspektiv i pingströrelsen kommer att vara en styrka istället för en svaghet.

1:5 Litteratur

Den litteratur jag använt mig av har varit av blandad art. Jag har bland annat använt mig av historieverk om pingströrelsen, biografier, doktorsavhandlingar och LPs egna böcker. För att få en så nyanserad och korrekt bild av LP som möjligt har jag strävat efter ett så brett litteraturmaterial som möjligt. De viktigaste böckerna jag använt har varit Ivar Lundgrens bok *Lewi Pethrus i närbild*, Bobby Andström bok *Profilen Lewi Pethrus*, Jörgen Källmarks bok *Så minns vi Lewi Pethrus*, Rhode Strubles avhandling *Den samfundsfria församlingen och de karismatiska gåvorna och tjänsterna*, *Den svenska pingströrelsens församlingssyn 1907-1947* och Carl- Gustav Carlssons avhandling *Människan, samhället och Gud*, *Grunddrag i Lewi Pethrus kristendomsuppfattning*.

Ivar Lundgren har arbetat som journalist på tidningarna Dagen och Dagens Nyheter och är sakkunnig på utrikesdepartementet. Han har skrivit ett femtontal böcker där ett antal behandlar LP och pingströrelsen. Han gjorde en av de sista stora intervjuerna med LP där han själv beskriver sitt liv och verk. Han är också medförfattare till pingströrelsens senaste stora verk *Pingströrelsen* som utgavs vid rörelsens hundra års jubileum 2007.

Bobby Andström har arbetat som journalist på Dagen och kände LP personligen. Han har en stor kännedom och ett innanförperspektiv av pingströrelsen. Andström finns också med i källmaterialet till pingströrelsens jubileumsverk som utgavs vid rörelsens hundra års jubileum.

I Jörgen Källmarks bok skriver ett antal av LPs medarbetare och vänner vad de tyckte om honom som ledare och person. Boken ger många innanförperspektiv av LP och hans ledarskap.

Rhode Strubles är pingstteolog och före detta missionär i Afrika. Hans avhandling är av stor betydelse för pingstforskning och den finns ofta med som referens i verk om pingströrelsen.

Carl- Gustav Carlssons avhandling är betydande vad gällande LPs syn på Gud, människan och samhället. Avhandlingen ger en god inblick i LPs teologi.

---

³ Olof Djurfeldt hade dock av olika anledningar inte fått mitt e- mail med intervjufrågorna. Hans svar är därför mer spontana än Martin Tornells och Sten- Gunnar Hedins. Se intervjufrågorna i Bilaga 1.

LPs egna skrivna litteratur har naturligtvis också varit viktiga och P.O. Enquist bok *Lewis Resa* har varit till stor hjälp då den ger en bra överblick av LPs liv. Mer information om litteraturen finns i litteraturlistan längst bak i detta arbete.

1:6 Disposition

Denna uppsats är uppdelad i sju olika kapitel. Bortsett från de två första kapitlen och det sista ger varje kapitel systematiskt svar på uppsatsens frågeställning.

Arbetet kommer att vara uppdelat under följande huvudrubriker:

1. Inledning
2. Lewi Pethrus och Filadelfiaförsamlingen.
3. Kännetecken på Lewi Pethrus ledarskap.
4. Hur utövade Lewi Pethrus sitt ledarskap?
5. Förändrades Lewi Pethrus ledarskapssyn?
6. Arvet efter Lewi Pethrus.
7. Avslutning.

1:7 Definitioner och förkortningar

I arbetet står pingströrelsen för den församlingsrörelse som bildades efter Filadelfiaförsamlingens i Stockholms uteslutning ur baptistsamfundet 1913. Lewi Pethrus förkortas i arbetet med LP. Filadelfiaförsamlingen i Stockholm kommer att förkortas med FF.

2. LEWI PETHRUS OCH FILADELFIAFÖRSAMLINGEN

2:1 Lewi Pethrus tidiga år

LP föddes i Västra Tunhems socken i Västergötland den 11 mars 1884 i ett svenskt arbetarhem. Familjen var troende då föräldrarna Johan och Kristina upplevt och tagit emot frälsningen fyra år tidigare. Det berättas att LPs morbror år 1879 blivit frälst och vittnat för Johan och Kristina, vilket senare ledde fram till att de tog emot frälsningen.⁴ LP döptes inte som barn eftersom föräldrarna inte ansåg att barndopet var förenligt med Bibelns undervisning. LP valde däremot själv att döpas vid 15 års ålder, efter en personlig omvändelse, i den lokala ortens baptistförsamling. Han anslöt sig därefter till Rånnums baptistförsamling. Våren 1899 lämnade LP sin hemort och flyttade till Vänersborg vilket ledde honom in i ett nytt skeende i livet.⁵ LP började nu fundera på texterna i Apostlagärningarna som beskriver den helige Andes utgjutande över de troende. Han längtade efter att få uppleva den helige Ande likt de första lärjungarna fick. I sin iver att få tag i detta Andens liv ställde LP många frågor angående detta till sin pastor i Vänersborg som tyvärr inte kunde ge tillfredsställande svar till den unge och ivrigt sökande LP.⁶

2:2 Kallelse

Sommaren 1900 beslutade LP att flytta till Fredrikshald i Norge. Där började han arbeta i en skofabrik och anslöt sig till den lokala baptistförsamlingen. Nu fick LP äntligen höra undervisning om den heliga Ande och hans tidigare nyfikenhet i dessa frågor fick nu nytt liv.⁷ År 1901 flyttade LP vidare till Oslo som då hette Kristiania. Där fick han arbete i en annan skofabrik där hans bror var förman. LP gick även här med i den lokala baptistförsamlingen och var mycket aktiv med både tal och sång. När baptistpastorn i Arendal sände en förfrågan till församlingen i Kristiania om de kunde sända en evangelist till dem skickades LP. Han ansågs dock för ung men efter att huvudkandidaten tackat nej fick LP chansen. Väl framme sattes han omgående på hårda prov och hans första uppgift blev att predika på pingstdagens förmiddagsmöte. LP hade aldrig tidigare predikat på något förmiddagsmöte och vädjade därför att få börja med någon enklare uppgift. Så blev inte fallet och den första predikan blev en fem minuters nervös framställning.⁸

Efter att LP blivit varm i kläderna och kommit in i sina nya uppgifter bestämdes att LP skulle resa och ha möten i Lillesand. Resan blev en framgång och under sin hemresa fick LP en stark gudsupplevelse då han för första gången fick tala främmande ord som han själv inte förstod.⁹ Genom sina andliga erfarenheter i Lillesand och Arendal upplevde LP en inre kallelse att arbeta för evangeliet och att han ville ge sitt liv till att sprida budskapet om Jesus.¹⁰ LP återvände ändå till skofabriken i Kristiania men fick efter en kort tid sluta efter att en av cheferna genomförde en komplott mot honom. Han anklagades för att ha slarvat och skadat ett par skor, vilket enligt LP inte var sant.¹¹ Efter att ha lämnat skofabriken började LP istället att resa runt i Norge och predika. År 1903 bestämmer sig LP dock för att återvända till Sverige och hälsa på sina föräldrar. Under sin hemresa stannade LP till i Fredrikshald för att predika.

---

⁴ Andström, 1966, s22.

⁵ Carlsson, 1990, s20.

⁶ Pethrus, 1976, s36.

⁷ Andström, 1966, s29.

⁸ Andström, 1966, s31.

⁹ Pethrus, 1976, s46.

¹⁰ Andström, 1966, s34.

¹¹ Pethrus, 1976, s46.

Där fick två personer från en församling i dalsländska Bengtsfors upp ögonen för den unge predikanten. Efter en tid sände denna församling en kallelse till LP om att bli dess predikant. LP tackade ja på denna kallelse och stannade i Bengtsfors i ett år.¹²

LP var tveksam till pastorsutbildningar då han visste att de största predikanterna i den evangeliska världen Charles Spurgeon och Charles Moody saknade utbildning i detta avseende.¹³ Men tack vare vänners påtryckningar och LPs stora läslust ändrade han sig och sökte in på Betelseminariet i Stockholm och lämnade därmed Bengtsfors i augusti 1904.¹⁴ Studierna vållade inga större problem för LP men under sina studier började han nu istället allvarligt att fundera på att lämna predikantbanan och istället satsa på författarskap och journalistik.¹⁵ Han tvivlade på Gud men efter en gudsupplevelse julen 1905 överlät sig LP på nytt till Gud och sin inre kallelse.¹⁶ Efter två års studier lämnar LP Betelseminariet för att våren 1906 göra sin uppskjutna militärtjänst i Axvalla. Under denna tid predikade LP med jämna mellanrum i Lidköping och i september 1906 flyttade han dit för att hjälpa församlingen en tid.¹⁷

Den 7 januari 1907 läser LP i tidningen Dagens Nyheter om en ny väckelse över Kristiania och om predikanten T.B. Barratt som han kände till sedan tidigare. LP lämnade församlingen i Lidköping för att resa till väckelsen i Kristiania. Där fick LP på nytt överlåta sig till Gud och får grundläggande undervisning om hur en människa kunde få ta emot Andens dop och kraft. Efter sitt besök i Kristiania och väckelsen där återvänder LP till Sverige fast besluten om att ägna sitt liv åt denna väckelses budskap.¹⁸ Han flyttar tillbaka till Lidköping och blir församlingsföreståndare. I Lidköping kommer LP nu fram till vissheten om att han själv fått ta del av dopet i helig Ande.¹⁹ LP ansåg sig alltså vara döpt i helig Ande trots att han själv ännu inte talade i tungor.²⁰ Han längtade dock efter denna gåva och människor han bad för fick gång på gång uppleva hur de fick gåvan att tala i nya tungor. Men en kväll innan ett av församlingens kvällsmöten fick LP under en bönestund uppleva att Gud rörde vid honom och hur hans tunga började tala nya tungor i den helige Ande.²¹

År 1909 besökte LP Stockholm. Under denna resa får han en förfrågan om han ville ta hand om en nystartad verksamhet på Uppsalagatan 11 där vänner som gripits av den nya väckelsen samlades. LP tackar nej till förfrågan då han kände det för svårt att skiljas från församlingen i Lidköping. Men när gruppen i Stockholm den 30 augusti 1910 bildade Stockholms sjunde baptistförsamling²² och därefter sände en skriftlig kallelse till LP om att bli församlingens föreståndare tackar han till slut ja på kallelsen. LP avtackades i Lidköping trettondagen 1911 och LPs välkomstmöte i FF hölls den 8 januari 1911. Medlemsantalet var då ett femtiotal.²³

---

¹² Pethrus, 1953, s40.

¹³ Pethrus, 1976, s50.

¹⁴ Carlsson, 1990, s21.

¹⁵ Pethrus, 1953, s71.

¹⁶ Carlsson, 1990, s21.

¹⁷ Lundgren, 1973, s142.

¹⁸ Carlsson, 1990, s22.

¹⁹ Pethrus, 1953, s103.

²⁰ Pethrus, 1976, s65.

²¹ Pethrus, 1943, s22.

²² Carlsson, 1990, s22.

²³ Andström, 1966, s45.

2:3 Lewi Pethrus och Filadelfiaförsamlingen

Ganska snart efter LPs ankomst till församlingen började tecken på slitningar visa sig mellan FF och baptistiska distriktsföreningen. Huvudanledningen sades vara FFs något friare nattvardssyn vilket innebar att troende och döpta som visade tecken på ett gott kristet liv fick ta emot nattvarden trots att de inte tillhörde baptistsamfundet. En bakomliggande orsak till splittringen sägs också varit en växande avundsjuka och irritation bland ledande baptister när de såg den andliga väckelsen i FF.²⁴ Trots svag grund och svaga argument beslutade baptisternas distriktsmöte tisdagen den 29 april 1913 att utesluta FF från baptistsamfundet.²⁵

Före uteslutningen hade LP ingen tanke på att få till stånd en egen rörelse. Det hade dock funnits planer på att bygga ett centrum för pingstvännen inom baptistsamfundet i Stockholm där LP och andra baptistpastorer arbetade för pingstväckelsens sak. Men när FF uteslöts ur baptistsamfundet förverkligades inte dessa planer och LPs tankar om pingströrelsen som en egen rörelse kom nu i ett annat ljus.²⁶ Under sin tid som baptistpastor hade LP rest runt och hjälpt olika grupper och församlingar med deras problem och efter FFs uteslutning var det dessa församlingar och grupper som solidariskt ställde sig med FF. Dessa församlingar kom nu att framstå som den samlade pingströrelsen där FF blev den ledande församlingen.²⁷

2:4 Centrum för väckelsen

Den nya väckelsen såg snabbt betydelsen av att själv skicka ut evangelister till de fria församlingarna men då först efter att de gått en kortare bibelskola efter baptistiskt exempel. En del av FFs ungdomar beviljades inträde på baptisternas bibelskola där baptistpredikanten John Ongman var ledare. Men då Ongman efter bibelskolans slut vägrade att sända ut ungdomarna till annat än baptistförsamlingar tvingas LP och FF att startade en egen bibelskola år 1915.²⁸ Denna bibelskola var till en början relativt liten men växte snabbt. Det första året hade den ett trettiotal deltagare, andra året ett hundratal och 1932 hade deltagarantalet ökat till uppåt sjuhundra stycken.²⁹ Den egna bibelskolan säkrade inte bara att predikanter sändes ut till pingstförsamlingar i landet utan också att dessa pionjärer fick rätt ideologisk skolning.³⁰ Starten av bibelskolan ansågs som det första steget i en konsolidering av de fria församlingar som uppstått genom pingstväckelsen. Pingströrelsen hade nu blivit en egen rörelse med egna sammanhållande organ utöver den gemensamma tron.³¹ Övriga sammanhållande och identitetsskapande organ LP och FF startade eller initierade var bokförlaget Filadelfia, sångboken Segertoner, tidningen Evangelii Härold, bibelstudieveckor för predikanter i Kölingared och Husbonliden i Lappland.³²

Tidningen Evangelii Härold blev särskilt viktig och sammanhållande för pingströrelsen då den kontinuerligt gav rapporter om väckelsen i landet och aktuell undervisning. Tidningen redigerades av FFs predikanter vilket också bidrog till att stärka FFs ställning som rörelsens ledande församling och LP som dess outnämnde men obestridlige ledare.³³

---

²⁴ Andström, 1966, s49.

²⁵ Sundstedt, 1971, s134.

²⁶ Struble, 1982, s34.

²⁷ Struble, 1982, s34.

²⁸ Lundgren, 1973, s143.

²⁹ Byman, 1936, s21.

³⁰ Lindberg, 1991, s50.

³¹ Struble, 1982, s35.

³² Sahlberg, 1977. s29.

³³ Struble, 1982, s36.

2:5 Församlingssynen

Det är viktigt att känna till något av den tidiga pingströrelsens församlingssyn för att kunna förstå dess ledarskapssyn. Därför kommer detta inledande kapitel till sist ge en kort redogörelse för den tidiga pingströrelsens ecclesiologi.

Synen på församlingen och tillämpningen av denna syn var ett av pingströrelsens viktigaste särmerken.³⁴ Pingströrelsen sade sig hämta sin ecclesiologi direkt från Bibeln och menade att den gav en tydlig undervisning om hur en församling skulle organiseras. Den urkristna församlingen blev mönsterbilden för pingstväckelsen.³⁵ I denna ecclesiologi framgick tre huvudpunkter. Församlingen skulle: 1. Vara biblisk. 2. Vara samfundsfri. 3. Sträva efter en inre frihet, enhet och renhet.³⁶ Jag vill nu kort se närmare på de två första punkterna då dessa är av extra stor betydelse i denna uppsats.

2:5.a. Biblisk församling

Inom pingströrelsen förväntades all praktik och organisation ha sin förankring i Bibeln.³⁷ De mänskliga organisationerna ansågs som ett hot och som en form av konstgjord andning som församlingar tog till då det andliga livet avstannat.³⁸ En församling eller ett samfund ansågs inte kunna återfå Andens liv genom organisation utan detta kunde bara ske genom den struktur och organisation Anden ingav. Man menade att där Andens liv pulserade skulle mänskliga organisationer aldrig behövas.³⁹ Pingströrelsen var alltså öppen för den organisation man uppfattade Anden gav genom bibelordet men inte den som gavs och organiserades av människor. I Andens organisation var församlingarna fristående och oberoende av varandra samtidigt som de genom Anden var förenade.⁴⁰ Pingstförsamlingarna skulle också präglas av enkelhet där det allmänna prästadömet och familjens roll ansågs vara grundformer i den bibliska församlingen.⁴¹

Pingströrelsen använde sig av två olika församlingsbegrepp, den universella församlingen och den lokala.⁴² I tidig pingströrelse betonades den universella församlingen starkt men relativt snart började även den lokala församlingens betydelse att tydligt framhållas. Den lokala församlingen ansågs som en biblisk inrättning i den universella och dessa två församlingsbegrepp ansågs förutsätta varandra.⁴³

2:5.b. Samfundsfri församling

Församlingens samfundsfrihet var en mycket viktig fråga inom pingströrelsen.⁴⁴ Man ansåg att samfundsorganisationer hindrade Andens omedelbara ledning av församlingens liv.⁴⁵ Därför enades Sveriges pingstpredikanter under Kölingaredsveckan 1919 om ett gemensamt uttalande mot samfund. Motiveringen var att man ansåg att samfundsorganisation saknade

---

³⁴ Josefsson, 2005, s97.

³⁵ Bergsten, 1993, s136.

³⁶ Josefsson, 2005, s98.

³⁷ Pethrus, 1919, s131.

³⁸ Josefsson, 2005, s98.

³⁹ Struble, 1982, s69.

⁴⁰ Josefsson, 2005, s98.

⁴¹ Pingstväckelsens riktlinjer, 1917, s16.

⁴² Struble, 1982, s71.

⁴³ Pethrus, 1919, s148.

⁴⁴ Josefsson, 2005, s102.

⁴⁵ Sahlberg, 1977, s32.

stöd i Bibeln. Pingströrelsen såg istället sig själv som en gemenskap sammanfogad av Anden och inte av människor, och därför måste de troendes enhet istället uppnås genom gemenskap med Kristus.⁴⁶ Trots detta motstånd till en övergripande central ledning är det ändå uppenbart att pingströrelsen i praktiken fungerade som ett samfund där Filadelfiaförsamlingen i Stockholm fick en form av samfundsledande ställning.⁴⁷

LP själv tvekade aldrig under sin livstid över att församlingen skulle vara och förbli samfundsfri. Ett samfundsbildande var för LP vägen bort från Andens väckelse och istället vägen in till stagnation. Att LPs ståndpunkt i denna fråga var orubblig ända till slutet framgår bland annat i hans bok *Brytningstider segertider* från 1969. I den inledande delen av boken för LP ett ingående bibliskt resonemang utifrån Apg. 15 att församlingen skall vara och förbli samfundsfri.⁴⁸

2:6 Sammanfattning

Redan som ung hade LP en längtan att få ta del av och uppleva den kristendom som han läste om i Apostlagärningarna. Men först när han vid 16 års ålder flyttade till Fredrikshald i Norge fick han möta en öppenhet och en längtan efter denna väckelsekristendom. Efter att sedan flyttat vidare till Norges huvudstad Kristiania blir han genom sitt engagemang i den lokala ortens baptistförsamling utsänd att hjälpa till som predikant i en församlingen i Arendal. Detta blev startskottet för LPs kallelsevisshet om att bli predikant. Efter att sedan gått två år på pastorsseminarium och arbetat som predikant i Lidköping får han höra om den andliga väckelse som utbrutit i Norge. LP reser dit och får ta del av väckelsebudskapet och dess kraft. LP återvände därefter till Sverige och antar efter en tid kallelsen till Stockholm och FF. Den väckelsekristendom som LP och FF stod för och förkunnade blev en av orsakerna till att församlingen 1913 uteslöt från baptistsamfundet. Uteslutningen blev starten för pingströrelsen och en väckelse som skulle visa sig få starkt fäste i hela landet. Ledaren för denna väckelse blev LP.

---

⁴⁶ Struble, 1982, s49.

⁴⁷ Sahlberg, 1977, s25.

⁴⁸ Pethrus, 1984, s35.

LP argumenterar för att mötet i Apg. 15 inte var ett apostlamöte ut ett församlingsmöte. Frågan som diskuterades hade uppstått i Antiokia men hade utgått från Judéen och Jerusalem. Detta var enligt LP anledningen till varför frågan behandlades i Jerusalem, det var ett lokalt problem. Beslutet som fattades togs enligt LP inte heller endast av ledarskapet utan också av församlingen genom församlingsmötet. Utifrån detta menar LP att det inte finns något stöd i Apg. för en central ledande församling över alla andra.

3. KÄNNETECKEN FÖR LEWI PETHRUS LEDARSKAP

Efter det inledande kapitel om LPs bakgrund vill jag nu utifrån den bild jag finner i LPs egna skrifter, mina intervjuer och litteraturen försöka ge en strukturerad bild av kännetecknen i hans ledarskap.

3:1 Kallelsevisshet

På vägen hem från sin första predikoresa i Norge får LP göra en stark gudsupplevelse. Denna upplevelse blev grunden i hans predikantkallelse och startskottet för den predikanttjänst som han skulle ägna hela sitt liv åt.⁴⁹ När han 1911 lämnar församlingstjänsten i Lidköping och flyttade till Stockholm fick han ytterligare en stark bekräftelse på sin kallelse att förkunna evangeliet. Vid ett tågbyte i Forshem bjöd en familj i församlingen i Lidköping på kaffe och då togs ett mannakorn⁵⁰ för att ge LP ett gudsord på vägen mot Stockholm. LP fick ordet från Jeremia 1:17-19 som lyder: ”Fäst upp dina kläder, res dig och säg till dem allt vad jag befäller dig! Var inte förskräckt för dem, ty då slår jag dig med skräck inför dem. Se, jag gör dig i dag till en befäst stad, en pelare av järn, en mur av koppar, som håller stånd mot hela landet, mot Judas kungar och dess stormän, mot prästerna och folket i landet. De skall angripa dig, men de skall inte besegra dig, ty jag är med dig, säger Herren, och jag skall rädda dig.”

Detta ord blev en otrolig styrka för LP inför det som väntade honom men också en styrka och tillgång för resten av hans liv. I slutet av sitt liv beskriver LP i en intervju med Olof Djurfeldt hur detta ord från Jeremia varit som en piska på hans rygg. De tillfällen han velat dra sig undan från sin tjänst och kallelse har detta mannakornsord påmint honom om hans uppgift och ständigt manat honom att vara kvar.⁵¹ LP hade alltså en stark kallelsevisshet och det var denna kallelse som bar och ledde honom genom alla år som ledare i FF och för pingströrelsen.

Fokus för denna kallelse var Gud och tjänsten för honom och inte kyrkliga positioner. Trots sin ledande position inom rörelsen vägrade LP konsekvent under hela sitt liv att kalla sig för pingströrelsens ledare.⁵² I Ivar Lundgrens bok *Lewi Pethrus i närbild* berättar LP att han aldrig blivit vald till pingströrelsens ledare utan att omständigheterna istället lett honom in i en ledande roll i pingströrelsen. Sverre Larsson skriver i boken *Så minns vi Lewi Pethrus* tre faktorer som enligt honom ändå gjorde LP till pingströrelsens ledare. För det första gjorde massmedia honom till rörelsens ledare. För det andra gjorde hans starka och ledande position i FF honom till rörelsens ledare. Och för det tredje gjorde hans chefredaktörskap på tidningen Dagen honom till rörelsens ledare.⁵³

Trots LPs starka och klara ledarposition var det viktigt för honom att poängtera att det var Gud som hade lett honom in i olika uppgifter och att han därigenom tilldelats en unik plattform och ett stort inflytande i pingströrelsen.⁵⁴ Han hade alltså inte tagit sig denna

⁴⁹ Mer om denna händelse hittar du under rubriken *Kallelse* på sid.7.

⁵⁰ Mannakorn är ett slumpvis valt bibelord.

⁵¹ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s3.

⁵² Bergsten, 1993, s139.

I en artikel i Evangelii Härold om ledarskap inom Pingstväckelsen uttrycker Pethrus 31 okt. 1929 följande: ”Det har många gånger smärtat mig djupt att man oupphörligt talat om undertecknad så som ledare av pingstväckelsen i Sverige... Ledarskapet för pingstväckelsen i Sverige har de som är fiender till detta fria Andens verk tilldelat mig, men jag har aldrig någonsin mottagit denna ledarbefattning och med Guds hjälp kommer jag aldrig att mottaga den. En sådan träldom under frihetens täckmantel ber jag Gud bevara mig ifrån.” Citatet är hämtat från Strubles bok s261. Detta resonemang utvecklas också på s31 i LPs egna bok *En säningsman gick ut från 1956*.

⁵³ Larsson, 1984, s161.

⁵⁴ Lundgren, 1973, s139-140.

ledande roll utan på ett naturligt sätt letts till den då han hade de egenskaper som krävdes för att bli rörelsens ledare. LP var alltså fullt medveten om sin ledande särställning inom pingströrelsen men såg inget problem i detta då han inte var vald till denna position.⁵⁵

LP menar själv att styrkan i hans ledarskap var hans omedvetenhet om sitt ledarskap. Med detta menar han att han varit väldigt lite upptagen med att vara ledare och att människor tack vare detta sluppit bismaken hos honom och hans ledarskap som annars kan komma hos en ledare.⁵⁶ LPs något självgodas bild av sig själv och sitt ledarskap delas inte av alla och därför kommer denna uppsats att också återkomma till den kritik som människor hade mot LP och hans ledarskap

Jag har nu sagt att LP hade en stark visshet om att han var kallad av Gud och att Gud placerat honom där han och hans gåvor bäst passade in. Detta medförde bland annat att LP trots många svårigheter lyckades stå kvar i sin tjänst som ledare. Kallelsen gav honom den trygghet och kraft han behövde,⁵⁷ en kraft att inte fokusera på kyrkliga positioner utan på Gud och det uppdrag han kallats till.⁵⁸ Hans kallelsevisshet blev därmed grunden för att han blev den ledare han blev.

3.2 Beroende

Trots att LP hade fått en central maktposition inom pingströrelsen så visste han hela tiden sitt fulla beroende av Gud. LP var en bödens man och han sökte alltid Gud inför beslut. Olof Djurfeldt menar att han var fullständigt överlåten till Gud och han hade en stark förvisning om att Gud kunde infria de löften han lovat.⁵⁹ Martin Tornell som arbetat med LP säger att hans gudsberoende var det som mest kännetecknade LPs ledarskap. När LP var hemma i församlingen var han alltid på bönemötena och låg på knä inför Gud som alla andra. När meningsmotståndare var hemma och skrev debattartiklar mot LP låg han själv på knä och bad om ledning från Gud säger Martin Tornell.⁶⁰

Att bönen och det inre livet med Gud var viktigt och en viktig grund i en ledares liv framkommer tydligt i flera av LPs skrifter och genom hans skeptiska inställning till teologisk utbildning. I boken *Predikanten och hans utbildning* skriver LP bland annat att en predikant i första hand skall söka Gud och vara öppen för det han vill ge. Predikantens andliga fostran kommer enligt LP av en levande gudsrelation och inte genom teologisk utbildning.⁶¹ LP var rädd att teologiska studier skulle göra tron på Gud till en intellektuell sak istället för en uppenbarelse människan tar emot. Han säger: ”Det innersta i kristendomen kan inte någon

---

⁵⁵ Lindberg, 1991, s114. Lundgren, 1973, s140.

I ett sammanhang uttrycker LP 1966 i tidningen Expressen att pingströrelsen inte väljer sina ledare utan att den starkaste tar makten. Med starkaste menar han troligen den som torde vara den karismatiskt bäst rustade till uppgiften. Hämtat från Bergsten, 1993, s140. Se också Lindberg, 1991, s100.

⁵⁶ Lundgren, 1973, s140.

I sin bok *Brytningstider Segertider* från 1969 skriver LP mycket drastiskt om hur negativt ett centralt ledarskap skulle vara för pingströrelsen. Han skriver: ”En av orsakerna till pingstväckelsens framväxt är att den är utan centralt valda ledare... Den första kristna församlingen hade under det första århundradet inget jordiskt överhuvud. Men först när avfallet gått så långt att man inte längre räknade med sin osynliga himmelska överhet tillsatte man en jordisk ledare. Att pingströrelsen därför saknar en jordisk ledare är därmed fantastiskt och är en av orsakerna till tillväxten.” Hämtat från sid. 183, 185.

⁵⁷ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s3.

⁵⁸ Lundgren, 1973, s139-140.

⁵⁹ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s6.

⁶⁰ Intervju med Martin Tornell, 2009-03-23, s2-3.

⁶¹ Pethrus, 1929, s45.

vetenskap i världen fatta, ty kristendomen är i sitt innersta väsen gudomligt liv. Därför är det självklart att inte intellektuellt vetande kan bringa en djupare kunskap i fråga om den frälsning, vi fått att förkunna.”⁶² Det inre livet med Gud och beroendet av Gud poängteras alltså på det tydligaste av LP. Hans liv och tjänst vittnar oavkortat om detta gudsberoende och de svårigheter han mötte i tjänsten eller i sitt liv togs oavkortat inför Herren i bön.

LP var också beroende av goda medarbetare. Under åren hade han många sådana och de kompletterade LP på ett föredömligt sätt. Martin Tornell säger att hans förmåga att välja rätt medarbetare var en av hemligheterna bakom att han lyckades vara föreståndare och ledare så länge i samma församling.⁶³ I Ivar Lundgrens intervju lyfter LP själv upp detta som en orsak till hans framgångar i FF.⁶⁴ LPs förmåga att se behoven och komplettera med det han själv inte hade visar en än gång LPs insikt av sitt beroende. I detta sammanhang kommer också en av LPs svagheter fram. Martin Tornell berättar att LP ibland gav uppgifter till människor som de inte klarade av eller var mogna för.⁶⁵

3:3 Engagemang för människor

I Stockholm visade LP omgående ett starkt socialt engagemang till sina medmänniskor. Detta visar sig inte minst i det sociala arbete som FF omgående startade efter LPs ankomst till församlingen. Redan i FFs första stadgar från 1916 framgår det bland annat att församlingen vill omhänderta och bereda vård åt fattiga eller hjälpbehövande barn.⁶⁶ LPs nöd för de behövande blev omgående synlig i Stockholm och redan 1912 startade han tillsammans med två tjänstvilliga systrar ett litet barnhem för behövande barn.⁶⁷ Församlingens (sociala) missionsverksamhet var ett rent socialt arbete vilket kanske kan framstå som en aning märkligt för en väckelserörelse, men för LP gick det sociala arbetet alltid hand i hand med det evangeliska. Det ena gav det andra och genom det sociala arbetet växte förtroendet för församlingen och evangeliets budskap kunde därmed också nå ut.⁶⁸

Denna sociala mission kallades Räddningsmissionen. Räddningsmissionen växte ständigt och det finns uppgifter som berättar att exempelvis 15900 personer bespisades med mat mellan februari och april 1932. Det skalades över 150 kg potatis om dagen och över 800 kg i veckan.⁶⁹ Behoven var alltså enorma i Stockholm och FF kände sig trots sina små medel kallad att hjälpa dessa utslagna och hungriga människor. Under hela sitt liv kände LP för de svaga och 1959 startade bland annat LP- stiftelsen vars mål är att behandla människor med alkohol- eller drogmisbruk.⁷⁰

LPs fokusering på den enskilda lilla människan visade sig också under han sista predikan på Nyhemsveckan. Trots att han var svag och trött fick han krafter att inför ett fullsatt tält i Nyhem frambära ett sista budskap till pingströrelsens folk. Han predikade över ämnet att vinna en och en⁷¹ vilket var signifikativt för hans ledarskap. När LP gav sitt sista budskap för

---

⁶² Pethrus, 1929, s24.

⁶³ Intervju med Martin Tornell, 2009-03-23, s2.

⁶⁴ Lundgren, 1973, s138.

⁶⁵ Intervju med Martin Tornell, 2009-03-23, s2.

⁶⁶ Holmberg, 1976, s98.

⁶⁷ Holmberg, 1976, s101.

⁶⁸ Sundstedt, 1972, s136.

⁶⁹ Sundstedt, 1972, s127.

⁷⁰ Lundgren, 1973, s144.

⁷¹ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s6.

massorna fokuserade han som så många gånger förr inte på massorna utan på den enskilda personen. Varje person var viktig för LP.⁷²

Hans engagemang för människor visade sig också i församlingen och vid dess gudstjänster. Efter gudstjänsterna rörde sig LP ofta bland medlemmarna och ansåg sig inte vara förmer därför att han var pastor och ledare. För LP hade medlemmarna en viktig uppgift att fylla i Guds församling.⁷³ Martin Tornell menar att LP också var duktig på att lyssna på människor och om en människa kom och ville prata om problem var han alltid villig att hjälpa dem så fort som möjligt.⁷⁴

3:4 Tydlighet och målmedvetenhet

LPs ledarskap kännetecknades av tydligheten där han både styrde och verkade bestämt. Om det behövdes pekade han med hela handen.⁷⁵ Han var realist och stod för sina åsikter oavsett om det blåste hårt runt honom. Det verkade till och med som om han njöt av blåsväder.⁷⁶ LP var alltså inte rädd för att ha tydliga åsikter och tydligt driva dessa. Många människor inom kristenheten och särskilt pingströrelsen kände också ofta väl till var LP stod i aktuella frågor och vilken åsikt han hade. Genom hans böcker, tidningsartiklar och predikningar spreds hans undervisning och ståndpunkter till hela landet. Genom sina många predikoresor fick människor också både höra och träffa honom. Samtidigt fick människor varje vecka i tidningen Evangelii Härold och så småningom i tidningen Dagen, ta del av hans tankar, visioner och undervisning.⁷⁷ Med andra ord var det för många tydligt var LP stod i aktuella frågor och vad han hade för visioner och planer för den växande pingströrelsen.

LP hade också en stor målmedvetenhet. Ett exempel på denna målmedvetenhet var bygget av Filadelfiakyrkan på Rörstrandsgatan.⁷⁸ Mitt under pågående finanskris byggde FF denna gigantiska kyrka för 1,5 miljoner kr i dåtidens valuta.⁷⁹ PO Enquist skriver i sin bok *Lewis resa* att medier och allmänhet ansåg finansieringen av denna nya katedral som överallt obegriplig.⁸⁰ Han förutsåg behovet av en stor kyrka och mycket målmedvetet förde han bygget i hamn trots svåra tider. LP lyckades med det svåra att motivera medlemmarna att arbeta mot samma mål, ett mål som de mot alla odds nådde.

LPs målmedvetenhet lyser också genom vad gäller tidningen Dagen. LP såg behovet av en rikstäckande tidning som förde kristen opinion och som kunde nå ut till folket.⁸¹ Men stora delar av FFs ledning med Sven Lidman som var chefredaktör på tidningen Evangelii Härold, i spetsen var starkt emot planerna på en kristen dagstidning. De trodde bland annat att andra tidningar då skulle sluta att skriva om pingströrelsen. Historien skulle sedan visa att verkligheten blev raka motsatsen.⁸² LP lät då frågan vila i nästan tio år för att 1945 åter ta upp den och driva igenom den utan styrelsemajoritet. För när styrelsen inte heller denna gång var med på hans planer valde han att starta tidningen på egen hand. LP berättar att han hade en

---

⁷² Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s5.

⁷³ Pethrus, 1929, s8-9.

⁷⁴ Intervju med Martin Tornell, 2009-03-23, s4.

⁷⁵ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s1.

⁷⁶ Sahlberg, 1985, 208.

⁷⁷ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s4.

⁷⁸ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s1.

⁷⁹ Enquist, 2001, s395.

⁸⁰ Enquist, 2001, s396.

⁸¹ Lundgren, 1973, s132.

⁸² Lundgren, 1973, s120-121, 124.

inre drift som hjälpte honom att ta trossteget att starta tidningen Dagen, en tidning han tyckte Sverige behövde.⁸³ Men denna envishet och kompromisslösa målmedvetenhet låg också till grund för många av LPs konflikter. Detta tillsammans med att han alltid satte sak före person ledde till att människor emellanåt kunde känna sig överkörda.

3:5 Initiativrikiedom

I denna uppsats har det redan poängterats att LP var en drivande och målmedveten ledare som trots motstånd startade många nya verksamheter. Under hela LPs liv var han utomordentligt iderik och tog ständigt nya initiativ när han såg behov. Exempel på initiativ som LP låg bakom kan nämnas: psalmboken Segertoner, höstbibelskola, tidningen Evangelii Härold, tidningen Dagen, IBRA- radio, Allmänna Spar och Kreditkassan, folkhögskolan på Kaggeholm, LP- stiftelsen och organisationen Kristet samhällsansvar (KSA). Det sistnämnda mynnade så småningom ut i bildandet av det politiska partiet Kristen demokratisk samling (KDS).⁸⁴

Då LP var en man med många och stora initiativ fick han på grund av detta också ta emot mycket kritik. Om kritiken och sina initiativ säger han bland annat följande: ”Det finns kritik som man får vara väldigt tacksam för och som lär och hjälper en. Det finns annan kritik som bara är avundsjuka och elakhet, och det fäster man ju sig inte så mycket vid. Jag tror jag haft lagom mycket självkritik för att inte förstöra mitt arbete... men jag tröstar mig med att det enda sättet att undgå kritik är att ingenting göra, och att om man gör någonting får man vara beredd på kritik.”⁸⁵

LPs initiativförmåga syntes också i församlingens verksamhet där det hela tiden hände saker. Denna initiativförmåga var enligt Olof Djurfeldt en viktig orsak till att han lyckades vara kvar så länge som föreståndare i FF.⁸⁶ Ett exempel på LPs initiativ i församlingen och hans förmåga att se och möta församlingens behov berättar Martin Tornell om i min intervju med honom. Han berättar: ”Jag minns under min ungdomstid i församlingen att han en tid inte predikade på förmiddags-gudstjänsterna utan istället på kvällsmötena. Resultatet av den serien blev en bok som heter *Idag lek i morgon tårar*. Han var flexibel redan på den tiden och han kunde lägga om för att på det sättet kunna möta de behov som fanns i församlingen. Detta tror jag var en av hemligheterna till hans framgång.”⁸⁷

3:6 Strategi och taktik

I mötet med människor som mött och arbetat med LP framkommer det gång på gång att han var en stor strateg och taktiker. Han såg vad som behövdes i församlingen och i staden och arbetade strategiskt för att nå sina högt uppsatta mål. För det första ”droppade”⁸⁸ han ofta och strategiskt olika tankar och idéer som han ville skulle mogna. För det andra strök hans predikningar ofta under det han på sikt ville driva igenom. Detta sätt att underbygga sina idéer skapade ofta intresse kring de förslag LP lade fram. Det ledde ofta fram till att när LP till slut lade fram en fråga i församlingen och inför dess ledning hade den mognat och människor

---

⁸³ Lundgren, 1973, s132.

⁸⁴ Lundgren, 1973, s142-144.

⁸⁵ Lundgren, 1973, s108-109.

⁸⁶ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s4.

⁸⁷ Intervju med Martin Tornell, 2009-03-23, s3.

⁸⁸ Detta uttryck kom fram i intervjuerna. Det som menas är att LP i små portioner berättade för människor vad han hade för framtida planer och vad han ville göra. När frågan sedan blev aktuell i församlingen hade den då ofta mognat hos ett stort antal betydande människor i församlingen.

kände då ofta att det var rätt.⁸⁹ Sverre Larsson skriver bland annat följande om LP: ”Han var den store strategen och visionären som var steget före oss andra. Därför brukade han skämtsamt säga: Jag får nästan alltid rätt.”⁹⁰

Om LP ändå inte fick igenom sina förslag var det för honom inte det samma som att förslaget inte var bra eller att det inte senare kunde gå igenom. Han tog då ofta tillbaka förslaget och justerade det för att senare på nytt ta upp saken. Ett exempel på detta kan vi läsa om när FF ville starta tidningen Evangelii Härold. Församlingen ville endast ha en fjortondagars tidning medan LP ville ha en veckotidning. Då gjorde LP tidningen hälften så stor och fick därefter med sig församlingsledningen och fick igenom förslaget. De resultatnriktade lösningarna var alltså ett framstående drag hos LP och hans förmåga att dela med sig av sina tankar i lagom portioner skapade en delaktighet.⁹¹

En annan viktig taktisk egenskap hos LP var att han ofta höll huvudet kallt när han mötte kritik eller motstånd. Sten Gunnar Hedin lyfter upp denna egenskap som en av de viktigaste hos LP. Hedin uttrycker sig så här på frågan vad han tror var hemligheten bakom att LP lyckades så bra som ledare: ”Han bevarade alltid huvudet kallt och han lär ha uttryckt när någon frågade varför han inte lovsjöng, prisade Gud och svängde om som de andra med orden: man dansar inte på kommandobryggan... Hans otroliga bredd, vilja att slita ont och förmåga att hålla huvudet kallt var några av hans hemligheter som ledare.”⁹²

LP var också mycket flexibel i sitt ledarskap. Han var inte rädd för att ta till nya grepp och hitta nya metoder för att uppnå sina mål. Detta kunde dock medföra att människor tyckte att han ibland talade mot sig själv. Vi dessa tillfällen var det oftast inte så att LP inte hade ändrat uppfattning i den aktuella frågan men att han betonat annorlunda utifrån det gällande läget. På grund utav detta kunde människor ibland tycka att han var för mycket taktiker och att han inte var riktigt konsekvent.⁹³

3:7 Plikttrogen, kapabel att ta strid

LP var en mycket pliktrogen och principfast ledare som satte det han uppfattade var Guds verk framför människor och personliga relationer. Medarbetare och andra som mötte LP kunde därför ibland uppfatta honom som hård och att han körde över människor och deras åsikter. LP var en utpräglad ledare och en fighter som alltid satte verket först och före de personliga relationerna.⁹⁴ Det är dock viktigt att förstå att LP gjorde stor skillnad på sak och person.⁹⁵ LP kunde exempelvis strida hårt mot personer med annan åsikt utan att det nödvändigtvis behövde betyda att LP inte tyckte om eller respekterade sin meningsmotståndare.

LPs sätt att göra skillnad på sak och person blev tydligt i konflikten mellan LP och hans medarbetare Alfred Gustafssons fru. Alfred var under 1930- talet LPs medarbetare och han uppskattade honom mycket. Alfred kompletterade LP på ett mycket bra sätt då han var en mycket duktig evangelist. Under deras tid tillsammans växte församlingen kraftigt och ingen

---

⁸⁹ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s1-2.

⁹⁰ Larsson, 1984, s163.

⁹¹ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s6.

⁹² Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s3.

⁹³ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s2.

⁹⁴ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s2.

⁹⁵ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s2.

pingstpredikant har döpt fler människor än Alfred gjorde.⁹⁶ Problemet var dock att Alfreds fru Ester hade många åsikter om hur LP skötte saker och ting i församlingen. Det blev spant mellan Ester och LP efter att hon försvarat ett antal personer som LP inte kom överens med. Hon var mycket klartänkt och hennes ord var klara och övertygande. Hon var inte heller rädd för att säga sina åsikter och använde församlingens offentliga kanaler för att tydliggöra dem. Till slut ledde detta till en total konfrontation med LP vilket slutade med att Alfred fick sluta i FF.⁹⁷ Trots det goda samarbetet och de fantastiska resultaten för Alfred kunde han enligt LP nu inte vara kvar då Guds verk och församlingen tog skada av Esters ageranden. LP offrade Alfred för sakens och verkets skull. Många brev skrevs mellan parterna i denna konflikt vilket bland annat tydliggör parternas olika åsikter och LPs ovilja att ta kritik. Dessa brev kan läsas i kapitel 3 i Joel Halldorfs bok *Lewis brev*. (Se litteraturlista).

LPs pliktrogenhet mot Gud, kallelsen och det verk han var satt att leda var alltså stark och kompromisslös. Denna kompromisslöshet låg också bakom ett antal stora strider där striden med Anders Petter Franklin och Sven Lidman var de största. Då LP ansåg de grundläggande satserna i hans tro och församlingssyn hotade var han omutlig och gav inte efter på något område.⁹⁸

Både Franklinstriden och Lidmanstriden var stora kraftmätningar och maktkamper.⁹⁹ Franklin var en välutbildad missionär som kallades hem från Indien till att bli FFs missionssekreterare. För att understödja svensk pingstmission och hjälpa församlingar med att organisera sin mission skapades missionsrådet Svenska Fria Missionen (SFM). Detta råd hade ingen direkt makt över missionärerna men hade uppgiften att vara rådgivande och i viss mån ett samordnande organ för pingstförsamlingarnas mission. Franklin utsågs till att vara en av ledarna för detta missionsråd. LP var positiv till SFM men hans inställning förändrades i takt med att SFM och Franklins allt större inflytande. Genom SMF expansion, husinköp och ett nära samarbete med både Fria bibelinstitutet och den nybildade Södermalmsförsamlingen kom allt i ett annat ljus för LP. SFM hade nu växt till ett hot mot FF och pingströrelsens fria organisationsform vilket LP inte accepterade och konfrontationen var därmed ett faktum.¹⁰⁰ Konfrontationen mellan dessa starka ledare blev hård. Franklin förstod dock inte LPs anklagelser och ansåg dem grundlösa, men LP var obeveklig och gick segrande ur denna strid. Franklin lämnade därefter FF och pingströrelsen och blev istället medlem i Södermalms fria församling.

Striden med Lidman blev en maktstrid som hotade att splittra pingströrelsen. När Lidman blev frälst var han redan genom sina diktsamlingar en känd person och därför blev uppståndelsen stor när poeten anslöt sig till pingstvännerna. Till en början var Lidman och LP ett utomordentligt team och Lidman hittade snabbt sin plats i den växande pingströrelsen. År 1922 började han bland annat som redaktör på rörelsens tidning *Evangelii Härold*.¹⁰¹

Både LP och Lidman var älskade talare och ledare och under 1920- talet var samarbetet mellan dem starkt och berikande. Men under 1930- talet började spänningar uppstå mellan dem och de båda gled mer isär. En maktkamp hade startat, en kamp som skulle skaka hela pingströrelsen. Orsakerna sägs vara många, men en av dem var att Lidman inte tyckte om den

---

⁹⁶ Halldorf, 2007, s108.

⁹⁷ Halldorf, 2007, s112.

⁹⁸ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s4.

⁹⁹ Lindberg, 1991, s114.

¹⁰⁰ Halldorf, 2007, s84-88.

¹⁰¹ Andström, 1966, s61.

institutionalisering han menade pingstväckelsen var på väg in i. Han menade att pingströrelsen var på väg att förvandlas från en sjudande väckelserörelse till ett likstelnat ekonomiskt företag.¹⁰² LP kände sig nu mer och mer motarbetad av Lidman som enligt LP hela tiden bromsade och motarbetade de förslag till expansion som han lade fram.¹⁰³ På grund av Lidmans stora stöd i rörelsen insåg LP att om han nu skulle ta strid mot Lidman var det långt ifrån säkert att han skulle gå segrande ur en sådan strid och att en splittring i rörelsen då inte heller var utesluten.¹⁰⁴

I detta läge väljer LP att fly från Sverige och FF och flytta till Amerika och Chicago. Genom att flytta såg LP en chans att undvika den väntande striden med Lidman och risken för en splittring i rörelsen. Denna flykt skulle visa sig vara ett stort misstag och LP drabbades nu av en inre kris och en djup depression. Därför återvänder LP till Sverige bara efter sex månader.¹⁰⁵ I slutet av sitt liv berättar LP att han djupt ångrade sin flykt till Amerika och att denna resa var ett stort misstag av honom.¹⁰⁶ Väl tillbaka i Sverige var han nu beredd att ta upp kampen mot Lidman och striden mellan dem fortsatte och intensifierades.

När Lidman den 8 januari 1948 av misstag fick en rutinmässig skrivelse från FF att han nu fallit för åldersstreck och förväntades gå i pension från Härolden tog han detta meddelande som en markering från FF att de ville bli av med honom. Lidman lämnade därefter sin post på Härolden men läste vid sitt avsked inför församlingsledningen upp ett brev med svidande kritik mot LP. Detta brev publicerades sedan i en koncentrerad version den 28 januari 1948 i Aftonbladet.¹⁰⁷ LP, FF och många inom pingströrelsen ansåg nu att Lidman gått för långt och att han skadat församlingen och pingströrelsen på värsta tänkbara sätt. Denna händelse låg till grund för att Lidman senare uteslöts ur FF och pingströrelsen.¹⁰⁸

LPs pliktrogenhet mot sin kallelse och den rörelse han var satt att leda går inte att ta miste på. Personer likt Alfred Gustafsson och Sven Lidman fick stå tillbaka för det Guds verk LP upplevde sig kallad till att leda, forma och utveckla. LP beskriver själv i slutet av sitt liv att Lidmanstriden var onödig och att den hade kunnat undvikas om han agerat snabbare och varit mer vaksam.¹⁰⁹ Här framkommer en av LPs svagheter. Det berättas att han hade en förmåga låta saker och ting ligga och jäsa istället för att i ett tidigt stadium möta problemen.¹¹⁰ I konflikten med Lidman kostade denna passivitet eller taktiska missbedömning mycket lidande, både för honom själv, hans motståndare och den rörelse han var satt att leda.

3:8 Inkluderande

I studiet om LP har det gång på gång slagit mig hur många av hans medarbetare som uppskattade honom som arbetskamrat och chef. Trots LPs nitiskhet och att han alltid satte verket och sakfrågorna framför de personliga relationerna spred han en positiv arbetsanda runt sig. I boken *Så minns vi Lewi Pethrus* skriver Sverre Larsons gång på gång att människor såg LP som en inkluderande ledare med lysande ledaregenskaper. En ledare som lyssnade, fick sina medarbetare att känna sig viktiga, och att han hade en ovanlig förmåga att entusiasmera

---

¹⁰² Halldorf, 2007, s151.

¹⁰³ Lundgren, 1973, s124.

¹⁰⁴ Andström, 1966, s65.

¹⁰⁵ Halldorf, 2007, s169.

¹⁰⁶ Lundgren, 1973, s86.

¹⁰⁷ Enquist, 2001, s569-573.

¹⁰⁸ Enquist, 2001, s576-588.

¹⁰⁹ Lundgren, 1973, s86.

¹¹⁰ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s5.

sin omgivning. Det sägs också att han hade en faderlig sida med stor omsorg, en varm utstrålning och att han inte såg sig förmer än andra.¹¹¹ Han var också alltid öppen för sakargument och sakligt ifrågasättande.¹¹²

LP krävde dock full lojalitet från sina medarbetare men i gengäld gav han stor frihet och stort förtroende.¹¹³ När Karl- Erik Heinerborg 1952 började arbeta som medarbetare i FF skulle LP ha sagt att han ville att alla medarbetare skulle känna en stor frihet i arbetet. Han uttryckte att var och en av dem var kallade av Gud och därmed stod ansvariga inför honom. Men LP gjorde enligt Heinerborg också klart att om någon missbrukade denna frihet fick denna person räkna med att han för Guds verks skull måste vara sträng.¹¹⁴ LP gav med andra ord sina medarbetare stor frihet under ansvar.

I min intervju med Olof Djurfeldt berättar han om ett par exempel på hur LP fick honom att känna sig inkluderad, viktig och delaktig i arbetet. Han berättade hur LP vid ett flertal tillfällen bjöd hem honom till sig för att diskutera viktiga frågor. Han lyssnade då uppmärksamt på sakargument och var intresserad av vad Olof tyckte och tänkte kring de aktuella frågorna. Olof berättar också att LP en gång efter ett samtal tog med sig honom in i sitt privata bönerum för att de där tillsammans skulle be över de saker som de diskuterat. Olof uttrycker att denna gest fick honom att på ett särskilt sätt känna sig delaktig och betydelsefull. Han berättade också hur LP en söndagsmorgon ringde upp honom för att fråga honom om han ställde sig bakom hans förslag att sända en reporter från Dagen till USA. LP kunde fattat detta beslut på egen hand men han ville på detta enkla sätt inkludera honom och därigenom fick Olof också känna sig viktig.

Martin Tornell ger ytterligare ett exempel på LPs förmåga att engagera medarbetare. Tornell berättar att han och hans kollegor oftast gick upplyfta och berikade från samtal med LP, de upplevde en känsla av delaktighet.¹¹⁵

3:9 Nutidsförankrad

En stor styrka i LPs ledarskap var att han var förankrad i nutiden. LP ägnade mycket tid åt att läsa dagstidningar, följa med i samhällsdebatten och de frågor som var aktuella i samhället.¹¹⁶ LP ansåg att kyrkan var till för världen och därför kan vi också se att många av hans initiativ och projekt var en direkt följd av de behov han ansåg fanns i samhället. Ett exempel på detta är hans politiska engagemang som blev större i takt med att behovet av ett sådant växte.

Gällande politiken ansåg LP att en kristen aldrig skulle avskilja sig från politiken utan istället se den som en möjlighet. Han menade nämligen att kristna likt andra människor också hade ett samhällsansvar och medborgarplikter.¹¹⁷ Den kritik som LP på 1930- talet uttalade mot politiken var enligt LP inget han egentligen menade eller stod bakom. Uttalandet var enligt LP en följd av att han under Lidmanstriden pressats och ifrågasatts hårt för sitt politiska engagemang.¹¹⁸ I avhandlingen *Människan, samhället och Gud* för författaren Carl- Gustav

---

¹¹¹ Larsson, 1984, s160-161.

¹¹² Sahlberg, 1985, s213.

¹¹³ Sahlberg, 1985, s214.

¹¹⁴ Heinerborg, 1984, s112.

¹¹⁵ Intervju med Martin Tornell, 2009-03-23, s4.

¹¹⁶ Holmberg, 1976, s130-131.

¹¹⁷ Lundgren, 1973, s51.

¹¹⁸ Lundgren, 1973, s57-58. LPs kritiska uttalande om politiken som han senare tar avstånd ifrån löd: "En varmhjärtad kristen skall inte ägna sig åt politik"

Carlsson ett ingående resonemang där han jämför olika uppfattningar om pingströrelsen tidiga inställning till politiken. Åsikterna går enligt Carlsson isär mellan olika forskare om hur LPs uttalande från 1930 skall förstås och tolkas. Carlsson själv är tveksam till att lägga LPs uttalande som bas för tolkningen av pingströrelsens och LPs syn på politiken under denna period. Men han säger också att det inte går att utesluta att LPs svar till Ivar Lundgren 1973 kan ha varit taktiskt.¹¹⁹ Oavsett LPs något osäkra tidiga uppfattning om politik var han från 1940- talet i alla fall starkt för politiska initiativ så länge det tjänade det evangeliska uppdraget.¹²⁰

LPs allt större engagemang inom politiken berodde alltså i första hand på de behov han såg i samhället. Svenska folket hade enligt LP fallit i ett moraliskt förfall vilket berodde på Sveriges planmässiga avkristning som han menade hade pågått i landet sedan 1919 då katekesläsningen togs bort i skolan.¹²¹ Enligt LP var det speciellt på två områden i samhället som under lång tid utsatts för den aktiva avkristningen, nämligen skolan och hemmet. I en ledare i Dagen 1962 visar LP den svenska skolans avkristning i fyra steg. För det första togs katekesen bort 1919. För det andra ändrades lagen om att lärarna inte behövde vara kristna och för det tredje togs morgonandakterna bort. Den fjärde orsaken till avkristningen var att kristendomsämnet 1962 blev ett orienteringsämne av samma slag som historia och biologi.¹²²

Denna avkristning skapade enligt LP stora problem i samhället och hos ungdomen. Ökad ungdomsbrottslighet, rattfylleri och sönderslitna hem och familjer var enligt LP en direkt följd av Sveriges avkristning. De ökande samhällsproblemen visade också enligt LP att människan fortfarande befann sig i Guds värld och att sådden av Sveriges avkristnande nu gav sin skörd.¹²³

År 1956 bildade LP tillsammans med företrädare för Svenska kyrkan organisationen Kristet samhällsansvar (KSA) för att på kristen grund kunna ta ett större samhällsansvar. I och med pingströrelsens engagemang i KSA tog rörelsen också ett viktigt steg ut ur sin egen samhällsisolering. År 1964 startades sedan det politiska partiet KDS (Kristen demokratisk samling) och pingströrelsen tog genom detta ännu ett steg ut i samhället och nu också in i partipolitiken.¹²⁴

3:10 Samlande personlighet

LP hade en förmåga att bli medelpunkten i en samling och skapade ständigt intresse och förtroende omkring sig. Detta stryker under det LP själv sagt och det som jag tidigare belyst, att LP inte sökte ledarskap eller ledarens position utan att detta blev honom givet. LPs ledarposition blev alltså enligt honom själv på ett naturligt sätt tilldelat honom för att han var den han var och därför att han i sin person hade det som krävdes.¹²⁵

---

¹¹⁹ Läs hela Carlssons resonemang under not 18 på sid 194.

¹²⁰ Carlsson, 1990, s194.

¹²¹ Carlsson, 1990, s147, 149.

¹²² Carlsson, 1990, s148-149.

¹²³ Carlsson, 1990, s152.

¹²⁴ Carlsson, 1990, s195- 200.

I en ledare i tidningen Dagen 1972 lyfter LP upp tanken att kristendomens mål är tvåfaldigt. Detta stryker bl.a. under pingströrelsens allt större betoning på samhället och behovet av att evangeliet får påverka hela samhället. Det första målet är en personlig frälsning och allt som hör samman med denna. Det andra målet är att skapa folkmoral, samhällsnormer och traditioner. Hämtat från s148. Fotnot 22.

¹²⁵ Lundgren, 1973, s139-140.

Hedin uttrycker dock att LP i sitt sätt att handla och agera kunde uppfattas lite torr. Han harklade sig mycket, han var inte alls samma ordkonstnär som Sven Lidman och han kunde inte elda upp sina lyssnare på samma sätt som många av hans medarbetare och evangelister kunde. Men trots detta säger han att LP hade en sällsam förmåga att samla människor kring sig och få människor att tro på det han gjorde och sade. Hans förmåga att samla berodde alltså inte på att han var en speciellt karismatisk talare utan snarare att det fanns substans i det han sa.¹²⁶

En annan orsak till LPs samlande personlighet var att han hade en stor bredd i det han gjorde. Han predikade, skrev böcker, startade företag och var en duktig retoriker. Han var folklig och varm samtidigt som han lyckades hålla den distans till människor som krävdes för att leda och ibland fatta kontroversiella beslut.¹²⁷

Som jag innan nämnt blev LPs person också samlande för hela pingströrelsen.¹²⁸ Hans ord vägde tungt vid rörelsens olika konferenser och han och FF blev ett exempel som landets pingstförsamlingar tittade på och tog efter. I media var LP pingströrelsens självklara centralgestalt och vart han än kom i landet för att predika väntade journalister för att få kommentarer av honom.¹²⁹

3:11 Sammanfattning

I detta kapitel har jag visat tio egenskaper/områden som kännetecknade LPs ledarskap. Jag har betonat att hans ledarskap bl.a. kännetecknades av en tydlig kallelsevisshet, ett stort beroende av Gud och människor, ett stort engagemang till människor, tydlighet och målmedvetenhet, stor initiativrikedom, strategi och taktik, plikttrogenhet, ett inkluderande, nutidsförankring och en samlande personlighet.

Alla dessa egenskaper visar att LP hade en stor bredd i sitt ledarskap och att han behärskade många områden. Tack vare dessa egenskaper blev han den ledare han blev och tack vare dessa egenskaper fick han den ledande position han fick.

---

¹²⁶ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s3.

¹²⁷ Larsson, 1984, s161.

¹²⁸ Winerdal, 2008, s87.

¹²⁹ Larsson, 1984, s162.

4. HUR UTÖVADE LEWI PETHRUS SITT LEDARSKAP?

Efter att ha tittat på LPs ledaregenskaper skall jag i fyra punkter visa hur och på vilket sätt LP ledde FF och pingströrelsen. Jag kommer också att visa något av den kritik som fanns mot hans sätt att leda.

4:1 Genom församlingen och dess ledarskap

När LP kom till FF var det tydligt att han som dess ledare inte kunde göra vad han ville. Församlingen hade ett kollektivt ledarskap och en demokratisk församlingsstruktur. LP kallades till att vara församlingens ledare men detta betydde inte att hans ord i teorin vägde tyngre än de andra ledarnas eller medlemmarnas. Församlingsmöten hölls varje vecka och där fick medlemmarna ett stort utrymme att tycka till och vara med och fatta beslut.¹³⁰ (Grunden för pingströrelsens församlingssyn finns belyst på sidorna 10-11 i denna uppsats).

För att belysa den demokratiska församlingsordningen och församlingens inflytande i beslutsprocessen vill jag nämna följande exempel. Som ny pastor försökte LP tidigt få igenom förslaget att församlingen borde ha församlingsstadgar. Men detta förslag och de stadgar han föreslog gick inte igenom i församlingen förrän 1916. Församlingen var nämligen inte överens om behovet av stadgar och hur dessa i så fall skulle vara utformade. Församlingens delaktighet i beslut visade sig också bland annat då församlingens predikanter fick kallelser att predika ute i landet. Dessa beslut togs alltid i församlingen liksom vem i församlingen som kunde tänka sig svara på de brev FF fått. Allt detta stryker under att FF ända från början var demokratisk och att de var en gemenskap där varje medlem var viktig och hade inflytande.¹³¹

Men på grund av den kraftiga församlingstillväxten förändrades den enskilda medlemmens möjlighet att i praktiken påverka i församlingen. Genom den kraftiga tillväxten blev det av praktiska skäl svårare att göra sin röst hörd i ett församlingsmöte med 5000 deltagare än vad det inledningsvis hade varit då församlingen endast bestod av cirka 50 medlemmar.¹³² Det är dock viktigt att se att församlingen genom sin tillväxt inte ändrade den demokratiska beslutsordningen. Alla håller dock inte med om att församlingens demokratiska beslutsprocesser bevarades. Denna kritik kommer jag att belysa på sidorna 24-25 i denna uppsats, men det är viktigt att känna till att FF ända fram till Sten Gunnar Hedins tid¹³³ hade församlingsmöte varje vecka.¹³⁴

Beslutsprocessen inom församlingen var utformad så att förslag behandlades i äldstekåren för att sedan läggas fram i församlingsmötet. LP fick långt ifrån alltid igenom sina förslag i församlingsledningen eller i församlingen men LP gav då ofta inte upp utan förändrade sitt förslag för att senare ta upp det på nytt. Det berättas också att LP kunde ha långa utläggningar i församlingen och i församlingsmötena men att han trots detta långt ifrån alltid fick igenom alla sina förslag. Detta stryker ytterligare under församlingens inflytande och makt.¹³⁵ Ett undantag som är värt att nämna är LPs start av tidningen Dagen. I denna process valde LP att handla utanför församlingsledningen då de enligt honom gått för långt i sin kritik mot

---

¹³⁰ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s6.

¹³¹ Holmberg, 1976, s67-72.

¹³² Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s6.

¹³³ Sten- Gunnar Hedin var FFs föreståndare mellan 1997-2006.

¹³⁴ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s6.

¹³⁵ Intervju med Martin Tornell, 2009-03-23, s5.

förslaget. Detta var dock inte ett sätt eller en ordning LP vanligtvis förordade men i denna situationen ändå tillämpade.¹³⁶

Som föreståndare och ledare för församlingen är det dock svårt att bortse från att LPs ord vägde tungt i församlingen och att hans position som föreståndare gav honom stora möjligheter att påverka och få igenom sina förslag.¹³⁷ LP använde sig också utan tvekan av sin ledande position för att få igenom sin vilja vilket också medförde skarp kritik från en del människor. Adrian Holmberg var en av de personer som var kritisk till LPs sätt att utöva makt och hur han använde sitt inflytande. I P.O. Enquists bok *Lewis Resa* lyfter författaren upp Holmbergs syn på FFs demokratiska förfall där Holmberg menar att LP tillslut blev en envåldshärskare.

Holmberg delar upp församlingens tid i fem perioder. 1. 1910- 1916: Inga stadgar. 2. 1916-1936: Full demokrati. 3. 1936-1946: Demokratin inskränks. 4. 1946-1962: Demokratin stryps. 5. 1962-: Full diktatur.¹³⁸ Värt att notera är att LP lämnade platsen som församlingens föreståndare 1958 och var därmed inte ledare under den tid Holmberg beskriver FF som diktatoriskt styrd. Holmberg verkar dock inte göra någon större notis om detta i sina anklagelser utan fortsätter med att säga att LP i slutet av sin tid i FF absolut inte tålde någon kritik. Holmberg hävdar till och med att LP menade att den som kritiserade honom samtidigt kritiserade Gud som kallat honom.¹³⁹

Detta är svidande kritik mot LP och hans sätt att leda församlingen. Självklart finns det alltid kritiska röster mot en ledare som LP, konstigt vore väl kanske annars. Men vad gäller Holmbergs kritik är det viktigt att känna till att han tidigt kom på kollisionskurs med LP. Holmberg var från församlingens start församlingsdiakon och en man med starka åsikter. Då LP organiserade om ledningssystemet i FF och tillsatte äldste över diakonerna mottogs inte detta positivt av Holmberg och diakonrådet. Detta ledde bland annat till kollision mellan Holmberg och LP.¹⁴⁰ Denna kollision ledde till slut till att Holmberg lämnade församlingen.

Holmbergs kritik var dock troligen inte helt tagen ur luften men dess ensidighet och dess överdrifter gjorde att den stora gruppen pingstvännen ändå inte riktigt kände igen sig i hans ord och kunde stå bakom dem. Samtidigt fanns det människor som helt klart gjorde detta och strök under Holmbergs kritik mot LP.¹⁴¹

Övrig kritik värd att nämnas är Bertil Carlssons avhandling *Organisationer och beslutsprocesser inom pingströrelsen*. Denna avhandlingens syfte är inte att kritisera pingströrelsen och dess sätt att organisera, men det avhandlingen beskriver och den bild som den målar upp är inte fördelaktig för varken pingströrelsen eller LP. I avhandlingen beskrivs att LP hade en ledarsyn där ledaren måste vara stark och handla självständigt. Ledaren skulle inte behöva ta upp alla beslut i styrelsen utan att det var viktigt att ledaren själv kunde fatta beslut.¹⁴²

---

¹³⁶ Lundgren, 1973, s132.

¹³⁷ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s6.

¹³⁸ Enquist, 2001, s336.

¹³⁹ Andström, 1966, s95.

¹⁴⁰ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s6.

¹⁴¹ LPs hade självklart meningsmotståndare som var kritiska mot honom. Detta uttrycker han även själv i Ivar Lundgrens bok *Lewi Pethrus i närbild*. Meningsmotståndare likt Franklin och Lidman var kanske tillsammans med Holmberg de som var mest kritiska. Franklin beskriver sin kritik mot LP i sin bok *Schismen inom pingströrelsen. Vem bär ansvaret?* Lidman beskriver sin kritik mot LP i boken *Resan till domen*.

¹⁴² Carlsson, 1973, s24.

Det framkommer också hur människor som kommit på kollisionskurs med LP ansåg honom som hänsynslös och utan empati för människors känslor.

I avhandlingen framkommer det också att LP inte var mottaglig för kritik mot pingströrelsens offentliga linje.¹⁴³ De som ändå framförde kritik fick vara beredda på att bli offentligt tillrättavisade och motsagda i tidningen Dagen utan möjlighet att försvara sig.¹⁴⁴ På detta sätt fick LP en stark maktställning och ett maktmedel som gjorde det svårt för människor med annan åsikt att komma fram och göra sin röst hörd. LP mötte Carlssons avhandling med skarp kritik och ansåg den i många stycken vara direkt felaktig. LP hade dock stor respekt för Carlsson som person.¹⁴⁵

Åsikterna går alltså isär huruvida LPs ledarskap var demokratiskt eller inte, men i de intervjuer jag gjort och i de böcker jag läst verkar merparten ändå anse detta. De veckovisa församlingsmötena tyder på att det fanns en öppenhet för åsikter och vittnesbörden om hur LP och bröderna i ledningen ofta besökte medlemmar som ville prata och ställa frågor stryker också under detta.¹⁴⁶

Jag tror också att det är viktigt att skilja på sättet han drev frågor och mötte kritik i församlingen jämfört med utanför den. Då församlingen gick emot LPs åsikt och kanske förordade en annan accepterade LP så gott som alltid detta. Han arbetade då ofta om sitt förslag för att senare komma tillbaka med det till församlingen. Men på riksplanet verkade spelreglerna varit annorlunda för LP. I detta forum verkade LP använda sig av alla metoder han hade tillgång till för att tydliggöra sina åsikter och få igenom sina förslag. Här fanns ingen styrelse eller några församlingsregler att ta hänsyn till vilket LP utan tvekan utnyttjade. Här gällde det pingströrelsens sak och när det gällde detta gick LP outröttligt och oförvitligt över både stock och sten.¹⁴⁷

4:2 Genom förkunnelsen

LP utövade också sitt ledarskap genom sin position som förkunnare. Genom förkunnelsen kunde LP kontinuerligt leda församlingen utifrån Bibelns ord. LP predikade i regel varje söndag förmiddag och mötte då hela församlingen och alla utposterna. I dessa stormöten fick hela församlingen regelbundet höra sin herdes röst och låta sig vägledas av honom.

Olof Djurfeldt lyfter upp att förkunnelsen var en av de saker som starkast kännetecknade LPs ledarskap. Olof Djurfeldt menar att LP var mycket strategisk i sina predikningar och väl medveten om vad han predikade i församlingen och på de nationella konferenserna.¹⁴⁸ LP såg behoven i församlingen och i rörelsen och mötte dessa behov genom riktade predikningar.

Karl- Erik Heinerborg som 1952 började arbeta i FF och 1973 blev dess tredje föreståndare lovordade starkt LPs förkunnargärning. Han skriver: "LP ägde en rad naturliga gåvor som tillsammans med den andliga utrustningen bildade en helhet av ett format som var unikt.

---

¹⁴³ Med offentlig linje menas den församlings och bibelsyn som pingströrelsens predikanter tillsammans enats om. Ett tidigt gemensamt enande har jag redan beskrivit på sid 10 då en samlad predikantkår uttalade sig mot samfund.

¹⁴⁴ Carlsson, 1973, s21.

¹⁴⁵ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s2.

¹⁴⁶ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s6.

¹⁴⁷ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s4.

¹⁴⁸ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s1.

Detta sätter Lewi Pethrus namn i den främsta raden av det senaste århundradets kristna förkunnare.”¹⁴⁹

LP var också en mycket lyhörd förkunnare och det berättas att han mycket snabbt kunde svänga om och byta predikoämne då han upplevde att det fanns konkreta behov som han tidigare inte känt till. Han var hela tiden öppen för Guds tilltal och korrigering i sin tjänst som förkunnare.¹⁵⁰ När han 1974 höll sin sista predikan på Nyhemskonferensen var hans buskap att vinna en och en. Att vinna människor för Gud var ett återkommande predikoämne för LP och detta budskap blev också hans sista till massorna och den sista vägledning han från talarstolen gav pingströrelsen.¹⁵¹

4:3 Genom böcker och tidningar

LP var en mycket produktiv man, och inte minst när det gällde att publicera böcker och småskrifter. Vid en genomräkning över LPs publiceringar är de upp emot femtio stycken. År som 1929 och 1939 publicerade han till och med 3 skrifter samma år.¹⁵² LP var alltså en mycket produktiv författare och hans böcker spred sig och blev mycket vanligt förekommande i svenska pingsthem.

Genom sin produktivitet och i takt med böckernas spridning blev hans böcker och skrifter också en tydlig röst till vägledning för människor. LPs skrifter och böcker skrevs nästan oavkortat för att fylla konkreta behov och därför är det sannolikt att människor upplevde böckerna som högst aktuella och betydelsefulla när de kom ut. LPs böcker var inte enbart riktade till rörelsen utan också till hans egen församling och det behov som fanns där. Martin Tornell berättar hur LP 1942 såg ett konkret behov i FF och predikade därför en tid på söndagskvällen istället för söndag förmiddag. FF anlätade en stenograf som skrev ner dessa predikningar och boken *Idag lek- i morgon tårar* kom till.¹⁵³

LPs böcker är idag kanske inte lika aktuella men böckerna är ändå ett stort och viktigt arv han lämnat efter sig. Genom dessa böcker kan vi nämligen än idag få läsa och se vad en av vårt lands största ledare tyckte och tänkte.

LP gav inte bara ledning genom sina böcker och småskrifter utan också i tidningarna Evangelii Härold och Dagen. I dessa tidningar kunde människor kontinuerligt få ta del av LPs ord och ledning. Genom tidningen Dagen hade LP även efter sin tid som föreståndare i FF ett forum och en kanal att påverka och leda pingströrelsen.¹⁵⁴

4:4 Genom konferenser och resor

Till sist ledde LP pingströrelsen genom alla sina resor och besök i landets församlingar och konferenser. För det första medförde hans resor möten med de lokala orternas förkunnare. Genom dessa möten kunde LP vägleda, ge råd och styrka predikanterna vilket i sin tur medförde att ett djupt förtroende skapades för LP och hans person bland Sveriges pingstförkunnare. Martin Tornell berättar att de större församlingarnas föreståndare hade ett

---

¹⁴⁹ Heinerborg, 1982, s113.

¹⁵⁰ Heinerborg, 1982, s113.

¹⁵¹ Winerdal, 2008, s122-124.

¹⁵² Lundgren, 1973, s142-144.

¹⁵³ Intervju med Martin Tornell, 2009-03-23, s5.

¹⁵⁴ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s7.

visst ansvar för att vägleda och lösa problem som kunde uppstå i de mindre församlingarna runt om. Dessa föreståndare var dock inte valda till uppgiften men genom sina positioner som föreståndare i landets större församling var denna uppgift ändå självklar. Genom sina resor kunde LP hålla en nära och kontinuerlig kontakt med dessa ledande föreståndarna och fick därmed också en bra uppfattning om vad som hände i landet.¹⁵⁵ Tack vare dessa kontakter kunde LP i många fall också ge direkt eller indirekt vägledning i lokala spörsmål.

Genom sina resor fick LP också möjlighet att predika ute i landet och ge det budskap han tyckte behövdes. På många orter var besöket av LP en stor händelse och den lokala ortens medier var ofta på plats vid hans besök. Detta gav hans besök ute i landet ytterligare en dimension då människor som inte besökt hans möten ändå kunde få ta del av hans budskap genom medierna.¹⁵⁶

Hans självklara plats som talare i pingströrelsens olika konferenser var också av stor betydelse. På Nyhemsveckan predikade LP alltid på onsdagskvällens möte och var även en aktiv talare under denna och liknande konferenser inom Pingströrelsen. Under dessa konferenser fick LP möjligheten att ge vägledning till en samlad predikantkår och därmed också indirekt påverka de lokala pingstförsamlingarna ute i landet. Martin Tornell som under många år var ordförande vid Nyhemskonferensen berättar att LP trots sin ledande position aldrig var ordförande vid dessa konferenser. Martin förklarar att detta i första hand berodde på att han som ordförande då skulle upplevt sig något låst i sina argumentationer. Sakfrågorna gick än en gång före positionstänkandet för LP.¹⁵⁷

4.5 Sammanfattning

I detta kapitel tydliggörs fyra sätt som LPs ledarskap uttrycktes igenom. Han var ingen envåldshärskare utan ledde för det första genom församlingens äldstekår och genom församlingens församlingsmöten. I äldstekåren och i församlingsmötena hade LP en stark position och fick ofta men inte alltid igenom sina förslag. För det andra ledde LP församlingen och pingströrelsen genom sin förkunnelse. LPs förkunnelse var alltid förankrad i nutiden och i aktuella behov vilket medförde att undervisningen ofta blev påtaglig och tillämpbar. För det tredje ledde LP genom böcker och tidningar. Genom sitt liv publicerade LP omkring femtio böcker och småskrifter inom områden han ansåg aktuella. Dessa böcker blev för många vägledande och riktvisande i aktuella frågor. LP påverkade och ledde också genom de tidningar han varit med och startat. Tidningarna Evangelii Härold och Dagen gav LP en stor plattform att påverka och leda. För det fjärde utövade LP sitt ledarskap genom att resa och besöka landets församlingar och konferenser. Genom sitt resande mötte han folket och församlingsledarna ute i landet. Detta skapade närhet och en möjlighet till direkt vägledning.

---

¹⁵⁵ Intervju med Martin Tornell, 2009-03-23, s3-4.

¹⁵⁶ Larsson, 1984, s162.

¹⁵⁷ Lundgren, 1973, s140.

5. FÖRÄNDRADES LEWI PETHRUS LEDARSYN?

LP levde ett långt liv och var på ett eller annat sätt ledare ända till sin död den 4 september 1974. Under LPs tid som föreståndare var han den starke ledaren med stort inflytande men efter sin tid som föreståndare förändrades något i hans sätt att se på ledaren, hans makt och inflytande. Detta kan vi bland annat läsa om i hans bok *Brytningstider- Segertider* från 1969. I boken slår LP för det första fast ett antal viktiga punkter för att pingstväckelsen skall bestå men för det andra kritiserar han delar av pingströrelsens församlings- och ledarsyn.

5:1 Principer för fortsatt pingstväckelse

Boken *Brytningstider- Segertider* inleds med ett antal kapitel där LP för det första stryker under det bibliska i det sätt han byggt upp pingströrelsen. Strukturen av fria lokala församlingar var enligt LP den bibliska modellen vilket han utifrån bibelordet starkt och klart argumenterar för. Han stryker också under betydelsen av att människor vågar ta personliga initiativ. Han säger att många av de stora andliga rörelserna startats och initierats av människors personliga initiativ. Detta hade sin upprinnelse i apostolisk kristendom och pingstväckelsen i Sverige är ett exempel på ett sådant personligt initiativ.¹⁵⁸

Vidare skriver LP också om vikten av att förstå att Herren kallar till olika tjänster och betydelsen av att vara effektiv i den tjänst som Herren kallar till. Till sist stryker han under betydelsen av att pingströrelsen förblir en rörelse utan ett centralt ledarskap. Han säger att en av orsakerna till pingströrelsens tillväxt är att den saknat ett centralt ledarskap.¹⁵⁹ Allt detta visar att mycket av det som LP genom sitt liv stått för förblev hans uppfattning genom hela hans liv.

5:2 Kritik mot pingstväckelsen

Efter att ha betonat ett antal viktiga punkter i pingstväckelsen kritiserar han nu också den och det ledarskap han själv varit med och skapat och praktiserat.

5:2.a. Församlingssynen

För det första kritiserar LP pingstväckelsens församlingssyn. Han menar att det skett en överbetoning av den lokala församlingens auktoritet. Denna överbetoning har enligt LP uppkommit genom att pingströrelsen tolkat bibelversar som syftar på den universella församlingens auktoritet som om de gällde den lokala. Han skriver:

Vi har inom den Svenska pingstväckelsen de, som menar att framställningen av den lokala församlingen åsyftas i de paulinska citat som här ovan återgivits. Man har på detta sätt skruvat upp den lokala församlingens auktoritet. Istället för katolikernas Mariakult har vi fått en församlingsskult. Men om man vill se beskaffenheten av den lokala församlingen i det första århundradet, har vi sådana exempel; Pauli brev och i de sju församlingarna i mindre Asien. Jesus själv ger en beskrivning av de sistnämnda i de första kapitlen i Uppenbarelseboken. De var inte utan fläck och skrynka.¹⁶⁰

---

¹⁵⁸ Pethrus, 1984, s35-39.

¹⁵⁹ Pethrus, 1984, s39, 149.

¹⁶⁰ Pethrus, 1984, s205.

LP menade att pingströrelsen gjort ett misstag då man jämfört den lokala församlingen med den universella och därmed skapat en församlingskult likt katolikernas Mariakult.

Som exempel på den lokala församlingens ofullkomlighet lyfter LP inte bara upp Paulus brev till ofullkomliga församlingar i NT eller församlingarna i Uppenbarelseboken utan även svagheterna i Jesu egen lärjungaskara. Han skriver att Jesu lärjungar långt ifrån var perfekta och att även dessa män hade fläckar.¹⁶¹ Genom att pingströrelsen blundat för den lokala församlingens brister har den för det första gett en felaktig och falsk bild av den lokala församlingen och för det andra gett den en auktoritet som den inte äger. LP fortsätter med att säga att det finns människor i den lokala församlingen som inte uppfyller det som krävs för att få tillhöra den stora universella församlingen.¹⁶² Han säger:

Det är genom lösryckta citat rörande den universella församlingen, som man kommit till denna överskattning av den lokala församlingen. I den lokala församlingen finns människor som inte fyller måttet av verkliga medlemmar i den kristna församlingen. Men i den universella församlingen, i Kristi kropp, kommer ingen att komma in utan att äga livet i Gud. Den som lever trons liv under Kristi försonings renande och helgande kraft, han tillhör Kristi brud, församlingen som är iklädd Kristi härlighet, utan fläck och skrynka. Men icke den lokala församlingen.¹⁶³

LP gör alltså skillnad på den lokala ofullkomliga församlingen och den fullkomliga universella. Han säger också att de personer som tillhör den lokala församlingen inte nödvändigtvis kommer tillhöra den universella och fläckfria församlingen. Det sista påståendet är kanske det mest anmärkningsvärda, och i sammanhanget möjligen lite tvetydigt. För det första vill LP få den lokala församlingen att förstå att den inte har förmåga att fullt ut leva rent och fläckfritt. Men samtidigt stryker han under att den som inte är ren inte heller tillhör Guds stora församling.

5:2.b. Ledarsynen

Vidare anser LP i sin bok att denna felaktiga församlingssyn också skapat en felaktig maktbalans i församlingen där friheten, enkelheten och det personliga håller på att försvinna. Vad gäller friheten menar LP att församlingens felaktiga maktposition skapat en församlingshierarki likt Katolska kyrkans. En hierarki där ledarskapet fått en makt som enligt LP är helt främmande för NT, och en makt som hämmar och dödar församlingens frihet. Som exempel på detta lyfter LP upp problemet med att all verksamhet måste bedrivas genom församlingen och därmed också vara underställd den lokala församlingens ledarskap. LP är skarpt kritisk till detta sätt att tänka och menar att detta är ett problem som alla inomkyrkliga väckelserörelser likt pingströrelsen stött på och att detta alltid skapat splittring. Då nya initiativ och verksamheter måste gå in under det centrala ledarskapet skapar detta enligt LP splittring, stridigheter och en väldig maktcentrering kring församlingens föreståndare och ledarskap.¹⁶⁴

Allt detta skapar enligt LP en maktfullkomlighet hos en del av pingströrelsens föreståndare där dessa nu börjat se sig för mer än de övriga bröderna. LP menar att pingströrelsen höll på att skapa sig ett kyrkligt biskopsmonter som enligt honom är en vrågbild av den urkristna

---

¹⁶¹ Pethrus, 1984, s205.

¹⁶² Pethrus, 1984, s204-205.

¹⁶³ Pethrus, 1984, s205-206.

¹⁶⁴ Pethrus, 1984, s206-210.

församlingens ledarskap.¹⁶⁵ Han säger bland annat: “Det tog 200 år för urkristendomen att komma så långt bort från enkelheten i organisation och församlingsledning som man på vissa håll nu är. En del av de svenska pingstförsamlingarna är efter 50 år nu på väg åt samma håll, även om de inte hunnit lika långt...”¹⁶⁶

Han betonar också att detta sätt att leda skapar distans mellan församlingsmedlemmen och ledaren vilket i sin tur skapar passivitet. I en sådan församling bli medlemmen bara åhörare och personer som troget offerar (ger kollekt). Han varnar till sist för att det är friheten, enkelheten och den personliga kontakten som har benägenhet att försvinna ur en väckelserörelse och därför menar han att många orter i Sverige nu håller på att få pingstkyrkor istället för pingstväckelse.¹⁶⁷

I dessa rader lyser en tydlig frustration fram hos LP. När han nu från medlemmens sida ser det ledarskap och den ledarstruktur han själv levt i och skapat verkar han nu också kunna se nackdelarna med detta ledarskap. Förändringen hos LP bekräftas av både Sten Gunnar Hedin och Olof Djurfeldt.¹⁶⁸ LPs frustration över att all verksamhet måste ligga under församlingen och dess ledarskap visar tydligt hur han svängt i sin uppfattning jämfört med sina tidigare år som föreståndare. I tidig pingströrelse var det självklart att all verksamhet skulle vara en del av församlingen och det var otänkbart att någon verksamhet skulle kunna finnas utanför församlingen eller att det skulle kunna finnas verksamhet som inte var underställd den.¹⁶⁹

Uppfattningen att all verksamhet skulle vara i församlingen och underställd dess ledarskap är faktiskt en av de avgörande orsakerna till konflikten med Franklin. Detta trots att Franklin och SFM (Svenska Fria Missionen) hela tiden låg under FF och var underställda dess ledarskap. Men då SFM växte till, började ta egna initiativ och fick ett större inflytande över sin egen verksamhet skapade detta starka reaktioner hos LP. LP kunde inte acceptera att enskilda verksamheter började ta över delar av det inflytande han själv hade. Detta ledde fram till Franklinkonflikten och ett nedläggande av SFM, trots att SFM fungerade på ett utmärkt sätt.¹⁷⁰

Det är också intressant att se att LPs tidigare syn på föreståndarens uppgift svängt och förändrats efter hans egen tid som föreståndare. Han säger att en för stark och maktfullkomlig ledning och föreståndare skapar passivitet och en avsaknad av delaktighet i församlingen. Under LPs tid som föreståndare var det just detta ledningssätt han byggde upp och praktiserade. Därför kan man fråga sig hur många medlemsinitiativ han själv genom sitt ledarskap hindrade? Men till LPs fördel skall ändå sägas att han trots sin något starka och kanske något auktoritära ledarstil ändå ofta lyckades att få med sig människor i det han åtog sig att göra. Byggandet av Filadelfiakyrkan är bara ett exempel på detta.

5:2.c. Två orsaker

LP växlade alltså åsikt i ett antal frågor efter sin tid som föreståndare och var skarpt kritisk till dem som inte gjorde det samma i dessa frågor. Det finns flera orsaker till att LP svängt i just

---

¹⁶⁵ Pethrus, 1984, s206-207.

¹⁶⁶ Pethrus, 1984, s207.

¹⁶⁷ Pethrus, 1984, s209-210.

¹⁶⁸ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s6.

Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s4.

¹⁶⁹ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s4.

¹⁷⁰ Läs mer om Franklinstriden under rubriken Pliktrogen på sidan 17.

dessa nu nämnda frågor och jag vill nu utifrån mitt tidigare resonemang nämna två möjliga orsaker. För det första kan en bakomliggande orsak vara den konflikt som skapades mellan LP

och FF då LP på 1960- talet ville starta LP- stiftelsen utanför FFs kontroll. FFs nye föreståndare Willis Säwe ansåg att LP var obiblisk och konkurrerande mot församlingen.¹⁷¹ LP höll inte med och var därför kritisk till församlingens syn på ägande och kontroll.

Orsaken till att LP svängde gällande synen på den lokala församlingen kan ha varit att han tyckte att många av de lokala församlingarnas krav på helgelse och fläckfrihet gått för långt. Vanligtvis var det så att de människor som inte lyckades leva upp till de krav på renhet församlingen ställde fick lämna församlingen. LP verkade nu istället förespråka en syn där den lokala församlingen snarare är en plats för helgelse och formande av ofullkomliga människor än en plats för de redan perfekta.

5:3 Sammanfattning

LPs syn på ledarskap förändrades efter hans egen tid som församlingsledare. Med åren verkade LP fått en större distans till sig själv, den enskilde ledarens betydelse och roll. Under sin tid som föreståndare var LP dock en ledare med stor kontroll som inte tvekade att peka med hela handen. Han satte upp tydliga ramar för vad som var tillåtet och gav mycket lite utrymme för initiativ utanför församlingen och sitt eget ledarskap. Om verksamhet skulle startas var detta tvunget att ske i församlingen och under hans ledarskap. Men i boken *Brytningstiden- Segertider* ger han en ny bild av den lokala församlingen och dess ledarskap. I boken betonar LP betydelsen av att särskilja den lokala och universella församlingen. Han betonar också vikten av att församlingsledaren ger frihet och skapar strukturer där personliga initiativ kan få utrymme och understödjas. I boken varnar LP samtidigt för det hierarkiska ledarskap han menar börjar få fäste i pingströrelsen. Han menade att detta ledarskap skapade en avsaknad av frihet, enkelhet och delaktighet.

LP kritiserade därmed på äldre dagar mycket av det han själv skapat och det sätt han själv varit ledare på. Genom sitt utanförperspektiv verkade LP fått upp ögonen för svagheterna i det ledarskap han själv praktiserat och initierat i pingströrelsen. Ett ledarskap med stor maktcentrering kring församlingsföreståndaren.

---

¹⁷¹ Aronson, 2005, s210.

6. ARVET EFTER LEWI PETHRUS

Den sista fråga denna uppsats mycket kort kommer att behandla är hur FF och dess ställning i pingströrelsen förändrades efter att LP lämnat föreståndarskapet. För att svara på denna fråga vill jag för det första titta närmare på om LPs efterträdare förändrade något i FF ledarskap. För det andra vill jag se om FF utan sin centralgestalt ändå förblev pingströrelsens ledande församling och för det tredje vill jag se vad LP fick för roll i FF och i pingströrelsen efter sin avgång. Till sist vill jag också presentera något av det som mina intervjupersoner lyft upp som viktiga arv efter LP.

6:1 Ledarskifte i Filadelfiaförsamlingen

Blev det någon förändring i FF efter att LP lämnat över föreståndarskapet till Willis Säwe? När jag ställde denna fråga till Martin Tornell berättar han att han är den ende som varit medarbetare till FFs alla föreståndare och att han därför har mycket att berätta om och hur FF förändrades efter LP.

Martin berättar att Willis Säwe för det första hade en annorlunda syn på äldstetjänsten jämfört med sin företrädare. LP hade under hela sin föreståndartid kontinuerliga äldstemöten vilket Säwe inte hade. Martin berättar att församlingens äldste nästan fick säga till Säwe för att det skulle bli några äldstemöten. En av anledningarna till detta var att Säwe bara såg förkunnarna som äldste och därmed inte de lekmän som församlingen avskilt. Var det något han ville samtala om var det i första hand sina medarbetare han konsulterade och inte äldstekåren.

För det andra ansåg Säwe att han som föreståndare hade rätten att själv behandla de stora frågorna. Han valde ofta att bara behandla de mindre frågorna med sina medarbetare eller i äldstekåren, vilket medförde en centrerings av makten. Detta betydde också att mycket av inflytandet och ledningen för församlingen förflyttades från församlingsledningen (äldstekåren) till föreståndaren. Församlingsmötena förblev dock som de innan hade varit och den enskilde medlemmen kunde i detta forum fortfarande uttrycka sin åsikt.¹⁷² Willis Säwe hade alltså en helt annan ledarstil jämfört med LP, och Adrian Holmbergs kritik om att FF under denna tid hade en diktatorisk ledning hade sannolikt sin grund i den allt större centraliseringen av församlingens ledarskap.

En tredje sak som blev annorlunda efter att Willis Säwe tagit över var att han fokuserade sin tjänst på arbetet i FF och inte likt LP på FF och pingströrelsen. Föreståndaren i FF blev nu därmed inte heller lika framträdande i pingströrelsen. Det sägs att Säwe hade elegans och stora talanger som förkunnare men att han inte var en visionär ledare likt LP.¹⁷³ Han hade heller inte gåvan att vara en samlande person för rörelsen eller förmågan att ta initiativ som syftade på att nå landet.¹⁷⁴ Men det är viktigt att förstå att LP ännu levde och fortfarande var pingströrelsens starke man. Det sistnämnda är troligen en viktig orsak till varför Säwe fokuserade på FF och inte tog nya initiativ för hela pingströrelsen.

6:1.a. Filadelfias ledarstruktur bevaras

Efter Willis Säwe tillträdde Karl- Erik Heinerborg 1973 som föreståndare. Han hade ett helt annat sätt att leda och han återgick till att leda genom och tillsammans med äldstekåren.¹⁷⁵

---

¹⁷² Intervju med Martin Tornell, 2009-03-23, s5.

¹⁷³ Aronson, 2005, s211.

¹⁷⁴ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s7.

¹⁷⁵ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s7.

Han var mycket omsorgsfull och var i sitt arbete mer inriktad på hela pingströrelsen än vad Säwe hade varit. Men värt att notera är att LP året efter Heinerborgs tillträde avled och därmed kunde Heinerborg av naturliga skäl bli mer framträdande i pingströrelsen.

De efterkommande föreståndarna har på olika sätt präglat FF men dess struktur har i grunden hela tiden varit densamma. Det har hela tiden funnits en äldstekår och församlingsmötena har alltid varit viktiga och centrala. Martin Tornell säger att de efterföljande föreståndarnas olika personligheter och sätt att arbeta möjligen gett tillfälligt nya nyanseringar och betoningar inom ledarskapet.¹⁷⁶

6:1.b. Filadelfias ledande ställning bevaras

Vad gäller FFs roll i landet blev den även utan LP vid rodret den ledande församlingen i pingströrelsen. Den fick dock en liten annan roll i rörelsen då LP trots sin avgång fortfarande tog initiativ och påverkade nu genom tidningen Dagen istället för genom FF.¹⁷⁷ Men FF behöll trots detta sin ledande ställning i den svenska pingströrelsen. Församlingens stolec och resurser gav den en fortsatt särställning och FF blev även i fortsättningen talesman för pingströrelsen.¹⁷⁸ FF förblev också ett tydligt exempel för landets församlingar att ta efter.¹⁷⁹

6:2 Lewi Pethrus nya roll i pingströrelsen

Efter att LP lämnat föreståndarskapet förblev han ändå den ledande centralgestalten i pingströrelsen. Han hade en självklar plats vid rörelsens konferenser och utövade genom sina resor ett fortsatt stort inflytande på landets pingstförkunnare och församlingar. Men det största inflytandet efter sin tid i FF fick LP genom tidningen Dagen. Genom tidningen kunde LP även fortsättningsvis driva opinion och framföra sina åsikter.¹⁸⁰

LPs inflytande begränsades av naturliga skäl i FF efter att han lämnat föreståndarskapet men detta hindrade inte LP att ha åsikter om hur saker och ting skulle skötas i FF. Detta ledde på 1960- talet till en konflikt mellan LP och FFs föreståndare Willis Säwe. När LP ville starta stiftelsen för filantropisk verksamhet (LP- stiftelsen) ville han att denna stiftelse skulle vara fristående och därmed inte underställd FF och dess ledarskap. Då LP- stiftelsen 1968 även startade en välbesökt mötesverksamhet i Stockholm och LP var en av förkunnarna blev krisen än värre.¹⁸¹ Willis Säwe upplevde detta som en illojal konkurrens och dessutom kätterskt, då LP- stiftelsen inte var församlingsförankrad. LP försökte alltså starta en verksamhet utanför FF vilket medförde att LP mer eller mindre blev portförbjuden i FF. Men efter att LP- stiftelsen köpts upp av pingströrelsens gemensamma företag välkomnades LP åter till att predika i församlingen.¹⁸²

En annan händelse som visar att LP fortfarande hade inflytande i FF var när Willis Säwes efterträdare skulle utses. Säwe själv lanserade sin närmaste medarbetare Samuel Edestav som

---

¹⁷⁶ Intervju med Martin Tornell, 2009-03-23, s5-6.

¹⁷⁷ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s7.

¹⁷⁸ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s7.

¹⁷⁹ Intervju med Martin Tornell, 2009-03-23, s6.

¹⁸⁰ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s7.

¹⁸¹ Lundgren, 2007, s234

¹⁸² Aronson, 2005, s210.

Det är för mig oklart hur länge brytningen mellan LP och FF varade. Aronson skriver inte detta i sin bok. Men det är klart att brytningen blev total år 1968 då LP- verksamheten startade en mötesverksamhet. Det är också klart att LP var tillbaka i FF då Heinerborg 1973 efterträdde Säwe. LP argumenterade nämligen kraftfullt i församlingen att den skulle kalla Heinerborg till föreståndare. Sammantaget visar detta att brytningen mellan FF och LP inte kunde varit långvarig.

efterträdare och uppgav även detta i en radiointervju. När detta kom till LPs kännedom reste han omedelbart hem från USA och föreslog och argumenterade för att församlingen istället borde kalla Karl- Erik Heinerborg från Linköping. Heinerborg hade varit medarbetare till LP på 1950- talet och han hade ett stort förtroende för honom. Resultatet blev att Karl- Erik Heinerborg kallades till pastor och föreståndare i FF.¹⁸³

Allt detta visar att LP påverkade och var mycket aktiv i pingströrelsen även efter sin tid som FFs föreståndare. Hans roll i pingströrelsen var fortfarande och förblev stark och han påverkade mycket av det som hände i pingströrelsen.

6:3 Tre ledare om arvet efter Lewi Pethrus

Till sist vill jag ge några av de svar som mina intervjupersoner gett utifrån frågan vad de tycker är det största arvet LP lämnat till pingströrelsen.

Sten- Gunnar Hedin arbetade under sin tid som föreståndare i FF mycket aktivt med att skapa en samfundsstruktur för pingströrelsen. Under denna process berättar han att han mer än någonsin upplevde arvet efter LP. Som jag redan tidigare i denna uppsats nämnt var LP starkt emot kyrkliga samfund och ett skapande av en övergripande struktur för pingströrelsen. LP ansåg nämligen att detta skulle strypa väckelsen.¹⁸⁴ Därför fick Hedin och hans medarbetare under arbetets gång ständigt ta hänsyn till LPs åsikter mot samfundstanken då dessa fortfarande hade en stark förankring i rörelsen. Inte minst blev detta tydligt då äldre kollegor under arbetets gång fortfarande citerade LPs ord mot samfund.¹⁸⁵

Enligt Hedin är det sociala engagemanget i samhället också ett stort arv efter LP. Han visste vad ett socialt engagemang betydde för en församlings trovärdighet och framgång. Kyrkan var till för världen och kyrkan skulle leva mitt i den. Framtidstron är också ett tydligt arv efter LP. Den ständiga förväntan på framtiden och Jesu snara ankomst var framstående men fick dock aldrig skapa en passivitet där människors dagliga behov försumrades. LP hade till sist också en framtidstro som var förankrad i nuet.¹⁸⁶

Olof Djurfeldt lyfter fram att han tycker det starkaste arvet efter LP är tron på Guds löften. LPs sång *Löftena kunna ej svika* lever enligt Olof inte bara kvar i pingströrelsen som en sång utan också som en verklighet om att Gud är mäktig att infria det han lovat. Olof lyfter till sist också upp att budskapet om att vinna en och en kanske är det starkaste arvet efter LP.¹⁸⁷ Martin Tornell håller med om att detta budskap är ett starkt arv efter LP i såväl FF som i pingströrelsen.¹⁸⁸

6:4 Sammanfattning

I detta kapitel har vi sett att LPs efterträdare på flera punkter skiljde sig från LP och hans sätt att leda. Detta medförde dock inte att FFs ledarstruktur i grunden förändrades. Församlingen behöll sin ledar- och beslutsordning med äldstekår och veckovisa församlingsmöten. FF

---

¹⁸³ Aronson, 2005, s214.

¹⁸⁴ Sahlberg, 1977, s32.

Se också sidan 10-11 i denna uppsats.

¹⁸⁵ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s5.

¹⁸⁶ Intervju med Sten- Gunnar Hedin, 2009-03-25, s5-6.

¹⁸⁷ Intervju med Olof Djurfeldt, 2009-03-23, s6,7.

¹⁸⁸ Intervju med Martin Tornell, 2009-03-23, s4.

behöll också sin ledande ställning i pingströrelsen. LP fortsatte även efter sin avgång i FF att både påverka sin gamla församling och pingströrelsen. Mycket av det som hände i pingströrelsen var fortfarande ofta en frukt av LPs idéer och inflytande.

7. AVSLUTNING

I denna uppsats har jag på ett systematiskt sätt försökt besvara min frågeställning. Varje fråga i min frågeställning har fått ett eget kapitel vilket gör det lätt att hitta var i uppsatsen de olika frågorna behandlas. Jag kommer nu redogöra och sammanfatta de resultat jag kommit fram till i denna uppsats. Mina resultat kommer att redovisas utifrån frågorna i min frågeställning. Till sist vill jag utifrån mina resultat försöka presentera en samlad bild av LPs ledarskap.

Min frågeställning i denna uppsats har varit:

Vad kännetecknade och hur utövade Lewi Pethrus sitt ledarskap i Filadelfiaförsamlingen, Stockholm och i svensk pingströrelse? Förändrades Lewi Pethrus syn på ledarskap genom åren? Förändrades Filadelfiaförsamlingens ledarskap och ledande roll i Sverige efter Lewi Pethrus?

I mina studier har jag kommit fram till att LPs ledarskap åtminstone kännetecknades av tio punkter som gjorde att han blev den ledare han blev. Dessa punkter är:

- Kallelsevisshet.
- Ett beroende av Gud och människor.
- Engagemang för människor.
- Tydlighet och målmedvetenhet.
- Initiativrikedom.
- Strategi och taktik.
- Plikttrogenhet.
- Inkluderande.
- Nutidsförankring.
- Samlande personlighet.

Dessa punkter visar att LP hade en bred personlighet med många viktiga ledaregenskaper. Denna bredd är en central orsak till att hans ledarskap blev så framgångsrikt. Alla dessa egenskaper kom väl till pass i den komplexa uppgift Gud kallade honom till. Han blev utvald av och kallad till att leda en växande och spretig väckelserörelse som skulle bli den största i Sverige. Han blev kallad att leda en väckelserörelse med många starka viljor och andliga yttringar. Här behövdes en andlig ledare med sinnesnärvaro och kyla och som inte byggde sin tro på känslor. LP hade det som krävdes och blev därmed denna väckelses ojämförbara ledare. Han såg behoven och fyllde dem, han skrämde inte av utmaningarna utan antog dem och han lät sig inte nedslås av motgångarna utan sporrades av dem.

LP var en handlingens man som satte det Gud hade anförtrott honom framför allt och han brann för att få se Guds rike utbredas. Människor såg att LP inte var en man som bara pratade utan handlade och en man som inte sa sig vara ledare utan visade det. Allt detta medförde att människor fick förtroende för LP. Människor visste var de hade sin ledare, vad han stod för och att han kunde leda dem mot de mål Gud fastställt.

LP hade naturligtvis också svagheter. Till exempel kunde han ibland ge förtroenden till fel personer, upplevas hård, anses motsägelsefull eller okänslig. Hans förmåga att sätta sak före person gjorde också att han ibland lämnade sårade människor efter sig. Detta visar att LP trots sina framgångar hade tydliga brister och svagheter i sitt ledarskap.

LP förstod betydelsen av att hitta effektiva och trovärdiga kanaler för sitt ledarskap. I min studie har jag lyft fram fyra sätt LP utövade sitt ledarskap på.

Han ledde genom:

- Församlingen och dess ledarskap.
- Förkunnelsen
- Böcker och tidningar
- Konferenser och resor.

LP ville alltså hitta trovärdiga kanaler för sitt ledarskap och att själv leda och fatta alla beslut var inget för LP. Han verkade förstå betydelsen av delaktighet och tydlighet för att få med sig folket i församlingen. Delaktighet i församlingen skapade LP bland annat genom att leda genom och tillsammans med FFs äldstekår. I denna grupp av ledare kunde frågor debatteras och förberedas för att senare läggas fram i församlingen. I församlingsmötet fick församlingen sedan tycka till och kunde antingen rösta för eller emot församlingsledningens förslag. Naturligtvis vägde LPs ord enskilt tyngst i församlingen och hans position som föreståndare gav honom ett speciellt utrymme att framföra sina åsikter. Men LP var hela tiden beroende av att få med sig församlingen vilket i praktiken förhindrade ett toppstyre.

Som förkunnare i församlingen hade LP en speciell möjlighet att leda församlingen åt det håll han ansåg bäst. Hans predikningar var nutidsförankrade och ville alltid fylla konkreta behov eller förbereda församlingen för det som stod för dörren. Detta lyser också igenom i LPs böcker och tidningsartiklar. LP älskade att skriva men han skrev i första hand inte för att han tyckte att det var roligt utan för att han såg behovet av litteratur i aktuella ämnen. Genom sina resor runt om i landet fick LP också möjligheten att möta och vägleda landets församlingar och församlingsledare. Dessa resor gav LP en plattform ute i landet och skapade förtroende som skulle visa sig avgörande i bland annat konflikten med Sven Lidman.

Med åren var det tydligt att LP bytte hållning i ett antal frågor. Under LPs tid som föreståndare var han omutlig då det gällde att alla evangeliska verksamheter skulle vara underställda en församling och denna församlings ledarskap. Men efter sin tid som föreståndare såg han detta från en ny sida. Istället för att som tidigare ensidigt betona riskerna med att verksamheter utanför församlingen kunde bli konkurrerande pekar han nu istället tvärtom på risken att verksamhet enbart knuten till församlingen kunde skapa passivitet. Han pekar också på risken med att detta kunde leda till ett toppstyre i församlingen där ledarskapet kunde få för mycket makt.

Grunden för att LP ändrade sig i ett antal aktuella sakfrågor berodde i första hand på att han nu kommit i ett läge då hans gamla förhållningsregler hindrade honom från det han nu ville göra. LP var flexibel och anpassade sig hela tiden efter rådande förhållanden vilket dock gjorde att människor ibland ansåg LP som inkonsekvent och motsägelsefull.

Till sist är det tydligt att FF behöll sin ledande ställning i pingströrelsen efter att LP lämnat föreståndarskapet i församlingen. Genom sin storlek, sina initiativ och handlingskraft fortsatte FF att vara den centrala medelpunkten för den svenska pingströrelsen. FFs föreståndare sågs även efter LPs tid som en viktig och central person inom pingströrelsen, men nu möjligen på ett lite annat sätt. Så länge LP levde var han fortfarande rörelsens centralgestalt men plattformen för FFs föreståndare var ändå självklar. Att leda landets största församling gav i sig själv en auktoritet som föreståndare i mindre församlingar inte kunde mäta sig med.

Sammantaget har min uppsats lett fram till en bild av LP som en stark, målmedveten och principfast ledare. En ledare med stor bredd och många talanger. En ledare som hade en förmåga att se behoven och arbeta för att fylla dem. En ledare som satte plikten framför allt.

Kritiken mot honom att han var en auktoritär, positionsmedveten och maktsugen person har jag under detta arbetes gång inte fått underlag för att stödja. Visst var LP stark, målmedveten och många gånger känslökall men bilden av en maktgalen ledare får jag inte ihop.

Det finns många olika åsikter om LPs sätt att leda men oavsett åsikter om hans ledarstil kan ingen blunda för det stora resultat hans arbete och ledarskap lett fram till. Att han lyckades vara föreståndare i Sveriges största frikyrkoförsamling i närmare 50 år och samtidigt bygga och hålla ihop en så livlig och dynamisk rörelse som pingströrelsen gör enligt min mening LP till en av landets största ledare genom tiderna. Han var helt enkelt rätt man på rätt plats och en man kallad och utvald av Gud att leda.

KÄLLFÖRTECKNING

Otryckta källor

Helsingborg, Henrik Åström:
Djurfeldt, Olof. (2009-03-23). Anteckningar från telefonintervju.

Helsingborg, Henrik Åström:
Hedin, Sten- Gunnar. (2009-03-25). Anteckningar från telefonintervju.

Helsingborg, Henrik Åström:
Tornell, Martin. (2009-03-23). Anteckningar från telefonintervju.

Tryckta källor

Andström, Bobby. (1966). *Profilen Lewi Pethrus*. Malmö: Bengt Forsbergs förlag

Aronson, Torbjörn. (2005). *Guds eld över Sverige. Svensk väckelsehistoria efter 1945*. Uppsala: Livets Ords förlag.

Bergsten, Torsten. (1993). *Samfundsmedvetande och kongregationalism i svensk frikyrklighet*. Svenska kyrkohistoriska föreningen.

Björkquist, Curt. (1959). *Den svenska pingstväckelsen*. Stockholm: Förlaget Filadelfia.

Byman, L.L. (1936). *Pingstväckelsen i nordn. Kritiskt belyst*. Helsingfors: Weilin & Göös.

Carlsson, Bertil. (1973). *Organisationer och beslutsprocesser inom pingströrelsen*. Järna: Bertil Carlsson.

Carlsson, Carl-Gustav. (1990). *Människan, samhället och Gud: Grunddrag i Lewi Pethrus kristendomsuppfattning*. Lund: Studia Theologica Lundensia 44, Lund University press.

Bibel 2000. Örebro: Marcus förlag.

Enquist, Per Olof. (2001). *Lewis resa*. Stockholm: Nordstedts förlag.

Halldorf, Joel. (2007). *Lewis brev*. Örebro: Libris.

Heinerborg, Karl Erik. (1984). En av århundradets största predikanter, i Jörgen Källmark (red), *Så minns vi Lewi Pethrus*. Stockholm: Normans förlag.

Holmberg, Adrian. (1976). *Rätt man på rätt plats*. Bromma: Normans förlag.

Josefsson, Ulrik. (2005). *Liv och över nog*. Skellefteå: Artos förlag.

Larsson, Sverre. (1984). *Hans ledarskap var ett andligt ämbete*, i Jörgen Källmark (red), *Så minns vi Lewi Pethrus*. Stockholm: Normans förlag.

Lindberg, Alf. (1991). *Förkunnarna och deras utbildning: Utbildningsfrågan inom Pingströrelsen, Lewi Pethrus ideologiska roll och de kvinnliga förkunnarnas situation*. Lund: Bibliotheca Historico-Ecclesiastica Lundensis 27, Lund University.

Linderholm, Emanuel. (1924). *Pingströrelsen dess förutsättningar och uppkomst: Extas, under och apokalyptik i Bibel och nutida svensk folkreligiositet*. Stockholm: Albert Bonniers Förlag.

Lundgren, Ivar. (1973). *Lewi Pethrus i närbild*. Stockholm: Den kristna bokringen.

Lundgren, Ivar. (2007). Pingstvännerna in i partipolitiken, i Claes Waern (red), *Pingströrelsen, händelser och utveckling under 1900- talet*.

Pethrus Lewi. (1919). De kristnas enhet. Kan detta mål nås genom de moderna samfundsorganisationerna? *Samlade skrifter* band 4, 1958.

Pethrus, Lewi. (1943). *Hur jag fick Andens dop*. Stockholm: Filadelfia.

Pethrus, Lewi. (1953). *Medan du stjärnorna räknar*. Stockholm: Förlaget Filadelfia.

Pethrus, Lewi. (1956). *En såningsman gick ut*. Stockholm: C.E. Fritzes bokförlag.

Pethrus, Lewi. (1976). *Ett sagolikt liv*. Stockholm: Bonniers.

Pethrus, Lewi. (1984). *Segertider- Brytningstider*. Stockholm: Tonoskrift.

Pingstväckelsens Riktlinjer, 1917.

Sahlberg, Carl-Erik. (1977). *Pingströrelsen och tidningen Dagen: från sekt till kristet samhälle 1907-63*. Uppsala: Svenska kyrkohistoriska föreningen II, nr 26.

Sahlberg, Carl-Erik. (1985). *Om Herren inte bygger huset. Dagen 40 år*. Stockholm: Normans förlag.

Sundstedt, Arthur. (1971). *Pingstväckelsen och dess vidare utveckling*. Stockholm: Normans Förlag.

Struble, Rhode. (1982). *Den samfundsfria församlingen och de karismatiska gåvorna och tjänsterna. Den svenska pingströrelsens församlingssyn 1907-1947*. Stockholm: Bibliotheca Historico-Ecclesiastica Lundensis XI, Almqvist & Wiksell International.

Winerdal, Arne. (2008). *Martin Tornell bakom fasaden*. Stockholm: Filadelfia.

Bilaga 1.

Intervjufrågor

LP som församlingsledare

- När LP kom till församlingen och blev dess förste föreståndare hur utformades då ledarskapet i församlingen?
- Förändrades LPs ledarskapssyn något efter uteslutningen från Baptistsamfundet? Om svaret blir JA blir nästa fråga hur?
- Hur såg LP på:
  - * Ledarens kallelse?
  - * Ledarens uppgift?
  - * Föreståndarens uppgift jämfört med en äldstebroders/diakons?
  - * Medlemars möjligheter att ifrågasätta en församlingsledare likt honom själv?
- Hur såg LP på sig själv som ledare:
  - * I Filadelfia?
  - * I jämförelse med andra ledare i rörelsen?
- Hur såg LP på sina befogenheter och skyldigheter som ledare?
- Vilka var LP:s personliga föredömen som ledare?
- Hur såg LP på sin egen roll som den informelle ledaren för hela pingströrelsen då han samtidigt motsatte sig ett centralt ledarskap i rörelsen?
- Vilka var LP:s svaga/starka sidor som församlingsledare?

Ledarskap i Filadelfiaförsamlingen

- Hur utsågs ledare i församlingen?
- Hur fattades beslut i FF de tidiga åren? Hur såg beslutsprocessen ut? Var processen demokratisk?
- Adrian Holmberg har beskrivit att FF gick från ett demokratiskt styre till ett enmansstyre. Han skriver att församlingen med tiden blev en toppstyrd teokrati där LP:s ord blev lag. Vad säger du om dessa uttalanden?
- Förändrades församlingens ledarskap och ledarsyn på något område under LPs tid som föreståndare?
- Uppfattade FF sig själv som den ledande pingstförsamlingen i landet? Vad fick detta i så fall för praktiska konsekvenser?

Filadelfiaförsamlingens ledarskap efter LP

- Hur gestaltades FFs ledarskap efter LP?
  - * Vad förändrades?
  - * Vad förändrades inte?
- Förändrades FFs roll i rörelsen efter LP?
- Hur mycket av LP:s syn på ledarskap och ledaren finns kvar i dagens FF?
- Hur ersattes den tydliga ledarröst LP hade haft i Pingströrelsen?